



DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo Gozdnega gospodarstva Novo mesto

Leto IX. 1972

Št. 2

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA

N O V O M E S T O

Novo mesto, september 1972

Številka 2

Letnik IX.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
Markovič Franc, Falkner ing. Jože, Piškur ing. Jernej,
Klančičar ing. Slavko, Vidervol ing. Jože in Hočever ing.
Tone

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

V S E B I N A

	Stran
1. Sklepi organov upravljanja	1
2. Poročilo o uspehu poslovanja podjetja od 1/1 do 30/9-1972	8
3. Zakaj zbiranje podatkov o stanovanjski problematiki	10
4. Nekaj podatkov iz analize osebnih dohodkov	14
5. Petru Bjelajcu v spomin	17
6. Veš vsak svoj dolg ...	18
7. Območni gozdnogospodarski načrt /1971-1980/	21
- Urejanje gozdov	22
- Drevesničarstvo	34
- Gojenje in varstvo gozdov	36
- Izkoriščanje gozdov	41
- Lovsko gospodarjenje	47
- Varstvo pri delu	48
- Ekonomsko-finančni del območnega gozdno- gospodarskega načrta	52

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Delavski svet je na svoji seji dne 30. 9. 1972 razpravljal in sklepal o naslednjem:

1. Obravnaval je problematiko uspešnosti poslovanja podjetja v prvih osmih mesecih. Pri tem je zelo kritično ocenil slabosti, ki so spremljale naše delo. Situacija je zelo kritična. Prvo polletje smo praktično zaključili z izgubo. Malo boljše rezultate smo dosegli v tretjem četrtletju, vendar še vedno nezadovoljive. Podrobnosti poslovanju podjetja za prvo tričetrtletje so objavljene v posebnem poročilu. Zaradi resnosti položaja v katerem se nahajamo, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

- Zadolži se tov. direktorja ing. Penca Janeza, računovodjo Kraševca Toneta in predsednika delavskega sveta ing. Piškurja, da na podlagi prednje razprave pripravijo zaključke in priporočila in z njimi seznanijo celotno delovno skupnost z namenom, da se izboljša finančni položaj podjetja. Delavce se informira obvestilu Dolenjskega gozdarja ob priliki izplačila osebnih dohodkov za mesec september.
- Strokovne službe na upravi in računovodstvo ter plan se zadolži, da pripravijo finančni izračun uspešnosti poslovanja za leto 1972. Ta skupina strokovnih delavcev naj v roku enega tedna ugotovi, če bo predvideni količinski plan poseka v SLP zagotovil kritje stroškov celotne gozdarske panoge.
- Računovodska in druge strokovne službe naj pripravijo razdelilnik o višini mesečne realizacije do konca leta 1972 /po obratih/.
- Glede dela na proste sobote se priporoča delovnim enotam naj se z delavci dogovorijo tako, da jih bodo plačali v višini osnov za redni delovni čas.
- Strokovne službe in obrate se opozarja na uvedbo oz. uporabo tehničnih normativov za vzdrževanje motornih žag. Pri delavcih je doseči večjo skrb do družbene imovine. To je možno doseči tudi s stalnim opozarjanjem delavcev na redno vzdrževanje motork in preko raznih krajših občasnih seminarjev.

Objavljamo tudi pismo, ki sta ga po sklepu delavskega sveta poslala vsem delavcem GG predsednik delavskega sveta in direktor podjetja. Le-to ima naslednjo vsebino:

Delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto je na svoji seji dne 30. septembra 1972 obravnaval poročilo o poslovnem uspehu v I. polletju tega leta.

Iz poročila je razvidno,

da je celotni dohodek v primerjavi z lanskim I. polletjem dosežen s 85,6 %,

dočim so stroški dosegli 95,9 %,

zaradi česar znaša ostanek dohodka le 7,8 % v primerjavi z lani doseženim.

Odločilni vzroki za tak položaj so objektivni in izven vpliva podjetja. To so zamrznjene cene lesa ob najmanj 15 % povečanju stroškov proizvodnje zaradi podražitev uslug, materiala, goriva, prometa, pa tudi zaradi povečanja OD, ki so sledili povečanju splošnih življenskih stroškov. Zaradi zamrznjenih cen lesa /seveda to ni edini razlog/, je močno upadla blagovna proizvodnja v zasebnem sektorju, ki je kar za 31 % nižja kot v I. polletju lani.

Drugi izvor težav je v izredni količini snegolomov v višini ca 30.000 m³ iglavcev, predvsem drobnega lesa, ki ga moramo iz varstvenih razlogov pospraviti, čeprav je učinek sekačev pri tem 3 - 4 krat manjši kot ob normalni sečnji, stroški pa so za prav toliko večji.

Delavski svet zato smatra, da je nujno pristojne organe opozoriti na nevzdržen položaj, ki nastaja v gozdarstvu, ko ob zamrznjenih cenah lesa vsi stroški nezadržno rastejo. Še posebej slabo vpliva to na dotok lesa iz zasebnega sektorja.

Poleg tega je treba vzbuditi v skupnosti podjetja povečano prizadevnost pri delu in odstranjevati vse subjektivne slabosti. V ta namen je delavski svet predvidel naslednje ukrepe:

Sestavljeni so operativni mesečni proizvodni plani po gozdnih obratih. Da bi vsak član skupnosti na svojem delovnem mestu čimveč prispeval k izpolnitvi proizvodnega plana, je potrebno razdeliti zadolžitve po revirnih nadzorstvih, delovnih skupinah in za posamezne kamione.

Posebno pozorni moramo biti na učinkovitost kamionov, katerih kapacitete so za našo proizvodnjo več kot dovolj velike, če bi ne bilo pretirano veliko okvar. Z ozirom na to, da so kamioni ca 30 % razpoložljivega časa v okvari, priporoča delavski svet, da šoferji ta izpad vsaj deloma nadomestijo s podaljšanjem delavnika. Izraženo je bilo tudi mnenje, da veliko okvar kamionov nastaja zaradi prevelike hitrosti. Prav tako je nujno racionalno uporabljati prikolice. Povečan prevoz lesa /z lastnimi kamioni/ naj bi bil gonilna sila tudi za vse ostale faze proizvodnje.

S posebnim prizadevanjem je treba pospešiti oddajo lesa s skladišč. Komerzialna služba bo poskrbela, da pomanjkanje vagonov ne bo ovira za povečano oddajo.

Zaostriti je treba delovno disciplino in odpraviti nered, ki se pojavlja ponekod pri prihajanju na delo in odhajanju z dela. Kontrola mora biti natančna, izgubo delovnega časa pa je treba obračunati. Posebno vestno je potrebno obračunavati

nadomestila /deževne dneve in druga/ ter razne takoimenovane režijske ure.

Poraba rezervnih delov in goriva za motorke pri nekaterih delavcih presega normalne mere. Na podlagi evidence in v primerjavi s tehničnimi normativi za motorne žage je treba opozoriti take delavce na vestnejše ravnanje z orodjem, na drugi strani pa je potrebno dati vsaj moralno priznanje tistim, pri katerih so stroški vzdrževanja nizki. Služba za mehanizacijo pri podjetju naj poskrbi za redno kontrolo vzdrževanja in brušenja žag na delu v gozdu.

Na sploh je treba doseči, da bodo dobri delavci poleg ustreznih osebnih dohodkov dobili tudi moralno priznanje, na drugi strani pa prijavljati vse nerednosti in proti njim sprožiti disciplinski postopek.

Še naprej moramo pospeševati izvoz lesa, ker je le tako možno doseči večje poprečne cene.

Od občinskih skupščin smo pridobili dovoljenje za prevoz neobeljenega lesa, komercialna služba pa se bo dogovorila s kupci za oddajo takega lesa. Zlasti koristno bi bilo doseči to za drobnejši les.

Čeprav je do konca leta le še tri mesece, je delavski svet prepričan, da je s prizadevanjem na vseh delovnih mestih mogoče položaj v podjetju izboljšati s kratkoročnimi ukrepi, ki so predvideni.

Za ugodnejše gospodarske rezultate v bodoče pa bodo potrebne še dodatne analize organizacije podjetja, poslovanja z zasebnim sektorjem, nagrajevanja dela in destimulacije zastankov v proizvodnji, o tipizaciji kamionov, o nepopolni zaposlitvi osebja in ev. rezervah v številu zaposlenih.

Člani delavskega sveta so prepričani, da je v povečanju učinkovitosti edini izhod, da bi se na ta način izognili zmanjšanju osebnih dohodkov.

Posebna odgovornost za uspeh akcije, ki je pred nami, leži na vseh organizatorjih in vodjih proizvodnje. Z dobro organizacijo in lastnim zgledom bodo odločilno prispevali k boljšemu gospodarskemu položaju podjetja.

Za čim uspešnejšo mobilizacijo vseh delavcev v podjetju je potrebna čimboljša obveščenost, za kar naj služi tudi ta zapisnik o razpravi na seji delavskega sveta.

To obvestilo sta podpisala predsednik DS Piškur Jernej, dipl. ing. in direktor podjetja Penca Janez, dipl. ing.

2. V zvezi s spremembo investicijskega programa je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

Namesto nabave novega traktorja za novomeški obrat, se nabavi 2 avtomobila Kombi IMV za prevoz delavcev na delo in 1 moped v skupnem znesku 104.000,00 din.

Nadalje se za GO Novo mesto nabavi štedilnik za menzo v vrednosti do 10.000,00 din.

Delavski svet je odobril plačilo naslednjih že kupljenih osnovnih sredstev:

- štedilnik, ki ga uporablja gradbeni obrat za ceno 1090,00 din,
- pohištvo za delavski dom na Planini v vrednosti 12350,00 "
- brusilni stroj za žago Poganci za znesek 11700,00 "

Delavski svet je tudi sklenil, da se prične s pripravljalnimi deli za ureditev centralnega skladišča lesa za GO Novo mesto, ki bo v Birčni vasi.

3. Glede na sprejeti pravilnik o odgovornosti, je na predlog odbora za kadre imenoval v odbore za izrekanje ukrepov naslednje delavce:

V odbor za izrekanje ukrepov prve stopnje:

predsednik	Hočevar ing. Tone, obrat za gozd. načrtovanje
namestnik pred.	Rustja Milka, uprava
član	Tesari Angelbert, GO Črnomelj
namestnik	Fifolt Franc, GO Straža
član	Jarc Alojz, GO Podturn
namestnik	Šprogar Albin, GO Črmošnjice

V odbor za izrekanje ukrepov druge stopnje:

predsednik	Falkner ing. Jože, GO Trebnje
namestnik pred.	Starič ing. Ludvik, uprava
član	Povše Franc, GO Novo mesto
namestnik	Željko Martin, GO Črnomelj
član	Bradač Franc, GO Podturn
namestnik	Stopar Karel, gradbeni obrat
član	Belopavlovič ing. Danica, obrat za g. načrt.
namestnik	Turk Jože, rev. gozdar GO Straža
član	Jerman Jakob, GO Črmošnjice
namestnik	Murn Franc, roj. 1933, GO Podturn

4. Delavski svet je sprejel sklep o obdaritvi z ročnimi urami in pismenimi zahvalami tistih delavcev, ki so pri podjetju zaposleni 20 let.

Istočasno je delavski svet zadolžil komisijo za nagrajevanje, da izdela merila o posebnih enkratnih nagradah stalnim pogodbenim voznikom in sezonskim delavcem.

5. Delavski svet je potrdil dogovor, sklenjen med gozdnim obratom Novo mesto in Smiljanič Gabretom in Doljan št. 8 o nakupu gozdne parcele v izmeri 60253 ha za ceno 57.855,36 din.

Zavrnil je prošnjo Windischer Milke iz Novega mesta, ki prosi, da bi ji gozdno gospodarstvo vrnilo po agrarni reformi odvzeto parcelo. Predlog o zavrnitvi vloge utemeljuje s tem, da gozdno gospodarstvo po zakonu ne more vračati niti prodajati takih zemljišč.

Delavski svet je nadalje sprejel na predlog občinske skupščine Novo mesto sklep o prenosu uporabne pravice stavbnega zemljišča na Frati na sedanjega gospodarja hiše Dominvest Novo mesto.

Drganc Francu iz Semiča je odobril 20 m³ lesa po ceni, ki velja za les na panju. Prošnji je ugodil na osnovi pravic, ki jih ima v gozdu, zaplenjenem njegovemu očetu.

Delavski svet je informiran o zadevi zemljišč Jurenske gmajne. Občinska skupščina je vlogo za dodelitev gozdnih parcel agrarne skupnosti vaščanom vasi Jurna vas zavrnila.

Gašperšič Janezu je delavski svet odobril posojilo za gradnjo stanovanjske hiše v znesku 5.000,00 din.

Delavski svet je pooblastil vodje delovnih enot, da imenujejo inventurne komisije za izvršitev letnega popisa.

Odbor za kadrovske zadeve je na seji dne 19. julija 1972 razpravljal in sklepal o naslednjem:

1. Odobril je plačilo šolnine in osebnih dohodkov petim delavcem, ki so se vpisali v šolo za gozdarje v Postojni.
2. Štipendije je odobril naslednjim prosilcem: Fink Verici iz Poljan, ki se je vpisala na ekonomsko srednjo šolo, Miklič Ljubici iz Podturna, ki obiskuje I. letnik ekonomske srednje šole in Barič Jožici iz Črnomlja za študij na VEKS Maribor.
3. Sprejel je sklep o razpisu znotraj GG za delovni mesti vodje službe za organizacijo mehanografske obdelave podatkov in inštruktorja dislociranega oddelka delavske šole v Podturnu.

Na seji, ki je bila 11. oktobra 1972 je odbor za kadre sprejel naslednje sklepe:

1. Na delovno mesto vodje službe za organizacijo mehanografske obdelave podatkov je imenoval Danico Belopavlovič, dipl. ing. gozdarstva, do sedaj na delovnem mestu inženir projektant pri obratu za gozdarsko načrtovanje. Imenovana se je prijavila na razpis. Drugih interesentov ni bilo.

2. Za imenovanje na delovno mesto inštruktorja se odbor še ni odločil. Treba je namreč nekatere tehnične zadeve še proučiti. To opravi komisija, v kateri so vodje strokovnih služb na upravi, vodja varnostne službe, vodja splošne službe in upravitelja GO Podturn in Straža. Odbor v načelu soglaša, da bi bil za to delovno mesto najbolj primeren Turk Karol, gozdarski tehnik iz GO Straža.
3. Odbor je nadalje odobril štipendije naslednjim prosilcem:
 - Jožetu Kovačiču iz Novega mesta, ki se je vpisal na pravno fakulteto v Ljubljani,
 - Andreju Pečavarju iz Novega mesta, ki študira na gozdarski fakulteti v Ljubljani in sicer v drugem letniku,
 - Vinku Vidrihu je odobril plačilo šolnine na podiplomskem študiju - magisterij - Planiranje in urejanje krajine,
 - Mariji Ljubič, blagajničarki GO Trebnje je odobril plačilo šolnine na ekonomski dopisni srednji šoli v Trebnjem.
4. Odbor je zaradi povišanih življenjskih stroškov povečal štipendije vsem štipendistom in znašajo:

Priimek in ime	Šola	Letnik	Višina štip.
1. Dular Peter	gozd.fak.Ljubljana	II.	650,00
2. Goleš Niko	" " "	IV.	650,00
3. Pečavar Andrej	" " "	II.	650,00
4. Kovačič Jože	prayna fak. "	I.	600,00
5. Barič Jožica	VEKS Maribor	I.	540,00
6. Muhič Jože	sr.gozd.š. Postojna	II.	520,00
7. Hočevnar Anton	"	II.	520,00
8. Krapež Alenka,	sred.ek.šola Novo m.	IV.	480,00
9. Šprogar Branka	"	IV.	480,00
10. Rom Irena	"	II.	270,00
11. Fink Verica	"	I.	360,00
12. Miklič Ljubica	"	I.	270,00

Odbor za družbeni standard je na svoji seji dne 30. oktobra 1972 sklepal o naslednjem:

- o srednjeročnem programu stanovanjske izgradnje
- o dodeljevanju prostih stanovanj delavcem
- o prošnjah za denarne pomoči

1. Za ugotovitev potreb delavcev po novih stanovanjih in izboljšavah stanovanj v letih 1973 do 1976 smo izvršili anketo in na podlagi te ankete je ugotovljeno:

- a/ da je bilo anketiranih 203 delavcev, ki nimajo zadovoljivo rešenega stanovanjskega vprašanja,
- b/ da bi potrebovali v letih 1973 do 1976 za reševanje stanovanjskega problema

7 novih družin.stanovanj v vrednosti	1,381.250 din
80 družinskih hiš - krediti	5,375.000 "
116 adaptacij .družinskih hiš-krediti	3.285.000 "
Skupaj:	10.041.250 din

Sredstva, ki bodo na razpolago v naslednjih štirih letih planiramo na 5,360.000 din. S temi sredstvi bi rešili 53% potreb, Ker pa bo zaradi sprememb v politiki financiranja stanovanjske izgradnje v merilu občin potrebno združevati del zbranih sredstev za stanovanjsko izgradnjo, bo razpoložljiv znesek sredstev še manjši.

Odbor je na osnovi poročila za srednjeročni program stanovanjske izgradnje sklenil predlagati delavskemu svetu, da imenuje posebno komisijo, ki bo izdelala konkreten program izgradnje stanovanj in kreditiranja na osnovi ankete ter izdelala nov pravilnik. To delo naj bi komisija dokončala do konca meseca marca 1973.

2. Ker je bilo nekaj izpraznjenih stanovanj, s katerimi razpolaga podjetje, je odbor sklenil, da se dodelijo prazna stanovanja naslednjim delavcem:

- a/ Vidic Matiji in Knez Francu iz GO Črmošnjic, v stanovanjskem bloku v Črmošnjicah,
- b/ Sašek Janezu v upravni stavbi v Novem mestu, Gubčeva 15,
- c/ Krapež Alojzu, del stanovanja v Gor. Straži 4,
- d/ Lapanje Radovanu v Novem mestu, Majde Šilc /Kalinovičevo stanovanje/,
- e/ Gavranovič Josu v upravni stavbi v Novem mestu, Gubčeva 15.

Na novo sta bili vloženi prošnji za stanovanje, ki sta jih vložila Petrov Zvone in Goleš Niko. Prošnji nista bili reševani, ker ni na razpolago stanovanj.

Na prošnjo Dominvesta Novo mesto, da bi odprodali garsonjero v bloku v Novem mestu, Kotarjeva 2, je odbor sprejel sklep, da se stanovanje ne proda.

V zvezi s problemom plačevanja stanarin revirnih gozdarjev v logarnicah je odbor sprejel sklep, da morajo vsi delavci, ki stanujejo v logarnicah plačevati stanarino. Izjemoma ne plačajo stanarine revirni gozdarji, ki stanujejo v gozdu. Tak je tudi sklep delavskega sveta iz leta 1966.

3. Odbor je reševal prošnje in sklenil:

- Zoran Jožetu, delavcu GO Novo mesto se zaradi dolgotrajne bolezni dodeli enkratno pomoč v znesku 1.500,00 din,
- Gozdni obrat Straža mora na zahtevo Dominvesta Novo mesto urediti odvod meteorne vode od gospodarskih objektov na pošto v Straži,
- Medobčinskemu klubu zdravljenih alkoholikov Novo mesto je odobrena enkratna pomoč v znesku 500,00 din,
- Občinskemu odboru Rdečega križa Novo mesto je zvišana podporna članarina od 200 na 300 din.

- Gasilskemu društvu Petrova vas je odobren znesek 1.000,00 din za nabavo gasilskega avtomobila,
- Gimnaziji Novo mesto damo za oglas v "Izvestijih" 350,00 din.
- Posebni šoli na Mirni je odobrena enkratna pomoč v znesku 500,00 din.

xXx

POROČILO O USPEHU POSLOVANJA PODJETJA OD 1/1 DO 30/9-1972

V poslovanju od 1. januarja do 30. septembra 1972 je doseglo podjetje skromen finančni uspeh. Uspešnost poslovanja, računana po merilih pravilnika o delitvi dohodka je za 10 % nižja kot v enakem obdobju lanskega leta /K = 0,90/. Glede na polletni rezultat je opazen malenkostni dvig uspešnosti /za 1,2 %/. Po doseženem uspehu so tudi osebni dohodki izplačani za 8 % večji kot dovoljuje rezultat.

Po primerjavi dohodkov in stroškov z lanskim letom in z letnim planom ugotavljamo naslednja razmerja:

	I-IX/71	I-IX/72	Indeks
Prodaja lesa	117.600 m ³	111.659 m ³	95,0
<u>I. DOHODKI</u>			
1. Prodaja lesa	33,942.369,95	32,249.527,65	95,0
2. Gojitvena in urejevalna dela v ZS	1,983.347,85	922.973,94	46,5
3. Realizacija storitev in investicij v lastni režiji	2,595.866,08	2,160.226,09	83,2
4. Izredni dohodki	189.239,79	864.713,61	456,9
Skupaj I.	38,710.823,67	36,197.441,29	93,5
Poprečna prodajna cena lesa	288,63 din/m ³	288,82 din/m ³	100,1
<u>II. STROŠKI</u>			
1. Materialni stroški	18,369.150,30	17,346.575,34	94,4
2. Osebni dohodki	13.899.884,80	15,804.289,30	113,7
3. Pogodben.in zak.obv.	1.312.289,50	1,933.794,00	147,4
Skupaj II.	33.581.324,60	35.084.658,64	104,5
<u>III. DOBIČEK</u>			
od tega: za sklade	5,129.499,07	1,112.782,65	21,7
za oseb.dohodke	2,776.002,07	1,112.782,65	40,1
	2,353.497,00	-	-
Znesek stroškov na			
1.- dinar dohodkov	0,87 din	0,97 din	111,5

<u>Izvršitev plana</u>	Plan 1972	Realizirano	%
Celotni dohodek	49,528.573,00	36,197.441,29	73,1 %
Stroški	48,144.151,00	35,084.658,64	72,9 %
Dobiček	1,384.422,00	1.112.782,65	80,4 %

Stroški proizvodnje so v primerjavi z lanskim letom za 11,5 % večji, medtem ko so prodajne cene lesa ostale na isti ravni. Iz tega tudi izhaja relativno slab finančni rezultat, ki je sicer na ravni planiranega, vendar je treba pripomniti, da je tak rezultat dosežen v veliki meri zaradi tega, ker je v dohodkih upoštevanih za 800.000.- din zamudnih obresti, ki pa s planom niso bile predvidene.

Osební dohodki so v masi večji za 13,7 %. To povečanje je rezultat povečanega števila zaposlenih za 1,4 % /od 710 na 720 delavcev/, splošnega dviga osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov /za 9 %/ in pa nizkih osebnih dohodkov v primerjalnem obdobju leta 1971, ko so bili še zamrznjeni.

Poprečno izplačani osebni dohodki:

obdobje januar-september 1972	1,685,50 din
" " " 1971	1,442,92 din
V letu 1971	1,717,93 din

Osební dohodki v letu 1972 so poprečno za 16,8 % višji, kot so bili v enakem obdobju leta 1971. V primerjavi z lanskim celoletnim poprečjem pa so manjši za 1,9 %.

Izplačila osebnih dohodkov so v mejah, ki jih dovoljuje samoupravni sporazum.

Količinski podatki o proizvodnji, odkupu, prodaji in zalogah lesa:

	IX/1971	IX/1972	Indeks
Proizvod.lesa v družb.sek.	94.521 m ³	88.041 m ³	93,1
Odkup lesa v zaseb.sek.	36.124 m ³	26.220 m ³	72,6
Prodaja lesa	117.600 m ³	111.659 m ³	95,0
Zaloge lesa 30.9.	40.412 m ³	31.289 m ³	77,4

Vsi količinski pokazatelji kažejo zmanjšanje v primerjavi z letom 1971. Sorazmerno je najmanjše zmanjšanje prodaje lesa, ki je delno dosežena na račun zmanjšanja prehodnih zalog.

Del lesa je prodan tudi na zunanjem trgu, kjer dosegamo večje prodajne cene kot na domačem trgu /za 40 do 60 %/, različno na sortiment/. Z izvozom smo dosegli realizacijo:

	Znesek prodaje	Delež v skupni prodaji lesa
v letu 1972	6,007.877,95	18,6 %
v letu 1971	6,219.154,60	18,3 %
Indeks	96,6 %	101,6 %

Terjatve in obveznosti

	30.9.1971	30.9.1972	Indeks
Terjatve do kupcev	13,133.105,00	8,813.149,95	67,1
Obveznosti do dobavit.	1,575.861,90	1,430.407,05	90,8
Delež terjatev v celotnem dohodku	33,9 %	24,3 %	71,9

V primerjavi z lanskim letom so terjatve do kupcev nižje za 33 %. V drugi polovici letošnjega leta se je precej izboljšalo plačevanje terjatev, s tem v zvezi pa tudi nimamo problemov z likvidnostjo.

Tudi naše obveznosti do dobaviteljev so manjše, vendar je znižanje samo za 9 %. Na to vplivajo precej večje nabave materiala in rezervnih delov kot so bile v letu 1971.

Zaradi precejšnjega povečanje cen stroškov in pri zamrznjenih prodajnih cenah lesa ne pričakujemo posebno dobrega finančnega rezultata ob koncu letošnjega leta, poskrbeti pa moramo, da ne bi zaključili poslovanja z izgubo. Tej se lahko izognemo s pridnejšim delom do konca leta in z varčevanjem pri potrošnji /omejiti vse stroške, zlasti pri raznih popravilih in nabavah nepotrebnih materialov/.

Tone Kraševce

XXx

ZAKAJ ZBIRANJE PODATKOV O STANOVANJSKI PROBLEMATIKI?

V zelo kratkem času, od 20. do 30. septembra, smo morali zbrati potrebne podatke, ali kakor se še drugače reče, izvesti anketo pri vseh obratih in na upravi podjetja. Le-ta je malo presenetila vse anketirance. Se manj pa vedo o anketi tisti, ki niso bili anketirani. Navada je, da v podobni zadevi najprej na dolgo in široko govorimo in šele potem pričnemo z delom. To pot pa smo delali ravno narobe. Vzrok za to je bil zelo kratek rok, ki so ga nam postavili za izvedbo ankete. Sele sedaj utegnemo, da se o anketi na široko pogovorimo, saj se da še vse spremeniti, če bo potrebno.

V sredini meseca septembra so pri skupščini občine Novo mesto, skupaj s stanovanjskim podjetjem "Dominvest", organizirali seminar o metodologiji za sestavo srednjeročnega finansiranja stanovanjske izgradnje. Vabila za ta seminar so poslali vsem podjetjem in ustanovam s sedežem v novomeški občini. Vabilu

se je moral odzvati vsaj po en predstavnik vsake delovne organizacije. Ta čast je doletela mene, zato se čutim najbolj dolžnega, da napišem vsaj nekaj o tem seminarju in o omenjeni anketi, da bi bili tudi o tej zadevi vsi informirani.

Omenjeni seminar je morala skupščina občine organizirati zato, da bi v vseh delovnih organizacijah najlažje in najtemeljiteje sestavili svoj srednjeročni program financiranja stanovanjske izgradnje. Na osnovi vseh teh programov pa bi Skupščina občine izdelala srednjeročni program financiranja stanovanjske izgradnje za celotno občino, kar so dolžne storiti vse občine v Sloveniji po zakonu do konca tega leta. Ker je za skupščino občine rok kratek, smo morali tudi mi v delovnih organizacijah z delom pohiteti in se nismo imeli časa pogovarjati.

Zakaj morajo vse občinske skupščine izdelati srednjeročni program financiranja stanovanjske izgradnje in s tem v zvezi tudi izoblikovati politiko na tem področju, smo slišali v uvodnem delu seminarja.

Vse, kar so povedali v uvodnem delu seminarja, bi se dalo zapisati - da bomo bolj kratki - v nekaj zaporednih točkah:

1. V Sloveniji že dolgo časa govorimo in pišemo o nevzdržnih razmerah na področju stanovanjske izgradnje, ukrepamo pa ničesar, kar bi pripomoglo k reševanju vedno večjega stanovanjskega problema.
2. Sedanji sistem financiranja graditve stanovanj je povzročil več negativnih posledic:
 - preveč se širi individualna gradnja, ki zavzema velike površine, katere je težko komunalno opremiti, zato postaja ta gradnja predraga,
 - gradnja družbenih stanovanj stagnira, zato se stanovanjski problem povečuje,
 - sedanji način financiranja gradnje je pripomogel k še večjim socialnim razlikam.
3. Delovna organizacija je dolžna zagotoviti svojim delavcem tudi stanovanje in to na način, ki je za vsakega delavca in za delovno organizacijo najbolj primeren.
4. Da bo lahko vsaka delovna organizacija rešila stanovanjski problem je potrebno, da pristopi k programskemu konceptu, ki zagotavlja realno rešitev stanovanjskega problema.
5. Na osnovi izdelanih srednjeročnih programov, ki jih bodo izdelali v delovnih organizacijah po že pripravljeni metodologiji, bo skupščina občine izdala program financiranja stanovanjske izgradnje za celo občino in s tem sprejela nekakšen družbeno ekonomski cilj in rešitev celotne stanovanjske problematike na svojem območju.
6. Iz programov bodo razvidne potrebe in sredstva za reševanje stanovanjskega problema, zato bo možno predpisati novo minimalno stopnjo stanovanjskega prispevka /sedanji 4 % je mnogo prenizek: realen bi bil 6 %/

7. Nova stopnja stanovanjskega prispevka ne bi smela biti manjša od 6 %, ker se bo v prihodnje delil na tri dele:
- na del, ki ostane delovni organizaciji,
 - na del /2 % od 6 %/ za formiranje solidarnostnega sklada,
 - na del, ki ga delovna organizacija združuje pri banki.

Toliko o uvodnem delu seminarja, Kar se tiče ostalega dela seminarja pa bom zopet strnil v nekaj zaporednih točk in to samo tisto, kar nas najbolj zanima.

1. Vsebina elaborata zajema naslednje:
 - analizo preteklega obdobja /kako smo do sedaj reševali stanovanjski problem/,
 - analizo sedanjega stanja,
 - ugotovitev realne možnosti za nadaljnje financiranje stanovanjske izgradnje.
2. Predno se bomo v delovni organizaciji lotili programske obdelave stanovanjskega problema, moramo izvesti anketo.
3. V ta namen so izdelani anketni listi, ki jih mora delovna organizacija nabaviti toliko, kolikor ima delavcev z nerešenim stanovanjskim problemom.
4. Za nerešen stanovanjski problem se smatra:
 - če delavec nima stanovanja in reflektira na najemno, ali na kredit za nakup etažnega stanovanja, oziroma za gradnjo hiše,
 - če delavec ima stanovanje, a ga želi povečati,
 - če delavec ima stanovanje, a ga želi popraviti,
 - če delavec ima stanovanje, a ga želi zamenjati.
5. Anketni list vsebuje vse podatke, ki so potrebni za ugotovitev sedanjega stanja na področju stanovanjske problematike v delovni organizaciji, kakor tudi za ugotovitev realne možnosti nadaljnjega financiranja stanovanjske izgradnje.
6. Anketni list mora služiti strokovnjakom, ki se v delovni organizaciji ukvarjajo s standardom delavcev, tudi za sestavo prioritetnega reda delavcev z nerešenim stanovanjskim problemom, oziroma za selekcijo prosilcev stanovanj in denarnih sredstev v obliki kreditov.
7. Za finančna sredstva, namenjena za reševanje stanovanjske problematike, se smatrajo:
 - sredstva delovne organizacije,
 - vezana sredstva pri banki: last delovne organizacije in last delavca - prosilca,
 - sredstva, ki bodo pripadala iz solidarnostnega sklada socialno ogroženim delavcem.
8. Delavec, ki želi graditi novo hišo, mora imeti zagotovljena sredstva, lastna in od delovne organizacije v višini, ki mu

bo omogočila izgradnjo do konca /dogaja se, da delovna organizacija odpravi prosilca tako, da mu dodeli kredit v višini, ki ne omogoča izgradnje do konca in delavec mora stanovati v nedograjeni hiši ter se ukvarjati celo življenje s stanovanjskim problemom/.

9. Tudi prosilci najemnih stanovanj morajo ponuditi svoj delež v obliki denarnih sredstev, kadar se delovna organizacija odloči za nakup etažnega stanovanja /oba prosilca morata biti postavljena v enak položaj, tako tisti, ki se muči pri gradnji ali pa štedi za nakup etažnega stanovanja, kakor tudi tisti, ki reflektira na najemno stanovanje/.

Za zaključek pa bom zapisal še naslednje - kar pod zaporednimi številkami.

1. Anketa, ki smo jo izvedli je zelo pomembna za sestavo srednjeročnega programa finansiranja stanovanjske izgradnje, ne samo zaradi Skupščine občine Novo mesto, ki ga potrebuje, da bo sestavila program za občino /če bi mislili tako, bi lahko sestavili program brez ankete, tako kot včasih sestavimo kakšno nepomembno statistično poročilo, ki ga občina kljub vsemu zahteva/, ampak zaradi resnične rešitve stanovanjskega problema v podjetju.
2. Anketa je pokazala, da imamo v našem podjetju zelo veliko delavcev - in to enega več kot bi si človek predstavljal brez ankete - ki nimajo zadovoljivo rešenega stanovanjskega problema /verjetno je problem tako velik, da ga ne bomo mogli rešiti v tem srednjeročnem programu, ki zajema obdobje 5 let/.
3. Sedanji sistem finansiranja stanovanjske izgradnje tudi v našem podjetju ni dober /kredite smo dajali vsem, to je brez selekcije pri kateri bi odpadli vsaj tisti, pri katerih nismo reševali stanovanjskega problema, nadalje, višina kredita za novogradnje, še bolj pa za adaptacije je pretirano nizka, zato so mnogi primorani, da se pri gradnji hiše angažirajo z dušo in telesom v takšni meri, ki škoduje človeku in podjetju posredno in neposredno/.

Elaborata še nimamo izdelanega v končni obliki, zato bomo v našem glasilu še brali o stanovanjski problematiki. Upam, da pišec ne bo več isti in da ne bo imel več dvojne vloge: prvič, pisati informativno in drugič, pisati tendenciozno, se pravi z namenom, da bi se lotili tega dela tako kot se predvideva, da bo za vsakega delavca v podjetju, ki nima zadovoljivo rešenega stanovanjskega problema točno določeno kdaj in kako bo rešen.

Janez Rustja

NEKAJ PODATKOV IZ ANALIZE OSEBNIH DOHODKOV

V letu izdelamo vsaj dve analizi osebnih dohodkov z namenom, da odkrijemo morebitne napake, ki izhajajo iz pravilnika o delitvi osebnih dohodkov ali iz pravilnika o normah.

V prejšnjih letih smo na osnovi analize ugotovili, da zaslužki gozdnih delavcev preveč odstopajo navzgor in navzdol od osnov iz pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Največje razlike so bile vidne pri sekačih, šoferjih in nakladalcih. Zato smo že poskušali popraviti norme. Pri sekačih so vidne največje razlike in to predvsem med obrati. Za sekače je zanimivo to, da so zaslužki večine delavcev prenizki. Vzroke za nizke zaslužke smo že večkrat naštevali:

- pogoji dela,
- starost delavcev,
- zdravje delavcev, bolniška
- alkoholizem,
- nezainteresiranost.

Kar se pogojev dela tiče, smo uvedli - kjer je pač možno - toplo malico in prevoz na delo. Ostali vzroki, ki niso majhnega pomena, pa še vedno čakajo, da jih bomo začeli postopoma odpravljati. Od teh vzrokov najbolj odstopa "bolniška", ki zavzema na gozdnem obratu Straža prvo mesto. Na tem obratu je več delavcev, ki prebijejo toliko časa "na bolniški", kot na delu.

Tudi letos smo izdelali analizo osebnih dohodkov na enak način, kot v prejšnjih letih. Pri računanju poprečnega mesečnega osebnega dohodka smo izpustili mesece, v katerih delavec ni delal več kot polovico dni /zaradi realne primerjave različnih zaslužkov med seboj/. Zato prikazujemo poprečni mesečni osebni dohodek v nekoliko večji številki, kot pa ga prikazujemo v poročilu o uspehu poslovanja po knjigovodski evidenci, kjer so zajeti vsi zaslužki in vsi delavci /tudi delavci "na bolniški"/.

Namesto vsebine analize osebnih dohodkov za obdobje prvih osem mesecev letošnjega leta prikazujemo tabelo, iz katere so razvidni glavni podatki o zasluških in za primerjavo zaslužkov različnih delavcev med seboj in enakih delavcev med obrati.

Janez Rustja

POPREČNI MESEČNI OSEBNI DOHODKI V OBDOBJU JANUAR - AVGUST 1972

	GO N.m.	GO Straža	GO Podt.	GO Črmoš.	GO Črn.	GO Treb.	GO obr.	Ure- jan.	Upra- va	Popr. za GG
1. Direktor									4316	4316
2. Vodje služb na upravi									3533	3533
3. Upravitelji obratov	3542	3434	3330	3352	3466	3082	3246	3389		3367
4. Refer.na obratu in pomoč.služb	3196	2781	2968	2808	2910	3216		2859	3000	2867
5. Vodje odpremnih skladišč	2716	2442	-	-	2412	-	-	-	-	2446
6. Vodje drevcesnic			2413	-	1934	-	-	-	-	2173
7. Vodja žage	2537									2537
8. Revirni gozd.in drugi tehniki	2159	2160	2407	1999	2208	2285	2319	2315	-	2190
9. Knjigovodski kader	2005	1911	2119	2017	1958	1896	2118	1670	1948	2086
10. Administrativni kader	1607	1627	-	-	-	-	-	1670	1674	1659
11. Mehanik	-	-	-	-	-	-	-	-	2269	2269
12. Delovodje	-	-	-	-	-	-	2424	-	-	2424
13. Soferji kamionov	2213	2688	2798	3090	2279	-	-	-	-	2569
14. Soferji kombijev	-	2070	-	-	-	-	-	-	2103	2092
15. Sofer avtobusa	-	-	2502	-	-	-	-	-	-	2502
16. Traktoristi in strojniki	-	1929	2376	1998	1690	-	2381	-	-	2191
17. Manipulanti	1651	2176	2066	2036	2006	1660	-	-	-	1891
18. Nakladalci	1512	2052	2039	1844	1755	1690	-	-	-	1785
19. Gozd.delavci v izkoriščanju	1560	1486	1629	1439	1465	1332	-	-	-	1573
20. " " v goj.in drev.	1060	-	1061	943	1194	-	-	-	-	1060
21. " " na žagi	1736	-	-	-	1063	-	-	-	-	1511
22. " " makljači	-	2322	1625	-	1868	-	-	-	-	2001
23. " " na žičnici	1596	-	-	-	-	-	-	-	-	1596
POPREČJE DELOVNIH ENOT	1658	1782	1879	1641	1658	1851	1970	2567	2373	1785

Število delavcev, ki prejemajo

OD din

do 800
800 - 900
900 - 1000
1000 - 1100
1100 - 1200
1200 - 1300
1300 - 1400
1400 - 1500
1500 - 1600
1600 - 1700
1700 - 1800
1800 - 1900
1900 - 2000
2000 - 2100
2100 - 2200
2200 - 2300
2300 - 2400
2400 - 2500
2500 - 2600
2600 - 2700
2700 - 2800
2800 - 2900
2900 - 3000
3000 - 3100
3100 - 3200
3200 - 3300
3300 - 3400
3400 - 3500
3500 - 3600
3600 - 3700
3700 - 3800
nad 3800

1
5
20
22
26
38
45
45
58
50
30
42
43
32
23
22
16
13
13
4
9
6
9
7
1
3
4
4
3
1
1
1

Iz te druge tabele je razvidno največje število delavcev, ki prejemajo mesečni osebni dohodek med 1500 in 1600 dinarjev. Razvidno je tudi število delavcev, ki prejemajo manjši mesečni osebni dohodek od 1.050 dinarjev. Eden od glavnih vzrokov je sigurno slabo vreme, predvsem v zimskem času, ko nekateri delavci ne delajo tudi nekaj mesecev, a za ta čas prejemajo 50 procentne osebne dohodke. Daljšo odsotnost z dela in s tem nižji zaslužek pa ni mogoče nadoknaditi s preseganjem norm.

PETRU BJELAJCU V SPOMIN

V ponedeljek, 4. septembra 1972, se je po zaselkih Roga, na naši in kočevski strani, hitro razširila žalostna vest. Na svojem delovnem mestu, prav pod vrhom Roga, v odd. 60, je za vedno prenehalo biti srce gozdnega delavca-sekača Petra Bjelajca. Prenehala je delati marljiva in vešča roka, še v poslednjih trenutkih držeča motorno žago. Motorko, ki mu je 10 let bila sredstvo za delo in prijatelj.

Ne moremo razumeti, kako se je to moglo zgoditi Petru in zakaj je okrutna usoda morala iz naših vrst iztrgati najboljšega delavca, skromnega vodjo skupine, delovnega tovariša, najboljšega moža in očeta. Globoko presunjeni so tega dne prenehali delati delavci v gozdu in zajokali prebivalci Trnovca, Lužin, žage Rog, Podstenic, Pogorelca in Daleč hriba. Tiho in v globoki žalosti so tega dne v Podturnu odhajali delavci iz avtobusa.

Petar Bjelajac se je rodil 18. 8. 1938 v vasi Lukovice v Bosni, materi Milki in očetu Gojku. Otroška leta je preživel v veliki družini, skupaj s petimi bratji in dvema sestrama. Osnovno šolo je obiskoval v rodnem kraju. Želja po boljšem življenju in zaposlitvi pa mu ni dala obstanka. Kot mnogi iz njemu drage, s prirodnim bogatstvom in lepotami obdarjene, a premalo industrializirane Bosne, je odšel v Slovenijo. Tu pri nas se je hitreje našlo prosto delovno mesto za marljive roke.

Najprej, to je leta 1958, se je zaposlil na Gozdni upravi v Bohinjski Bistrici. Že naslednje leto pa je prišel v Kočevje. Tu je že leta 1962, med prvimi v podjetju, uspešno opravil izpit za motorista.

Leta 1968 se je poročil in osnoval družino. Zdaj je še bolj vedel, za kaj dela in njegove roke so še močnejše poprijele za sekiro in motorko. Želja, da bi svojim najdražjim omogočil še boljše življenje, ga je 2. 6. 1971 pripeljala na našo stran Roga, to je na Gozdni obrat Podturn. Rade volje smo ga skupaj z bratoma Slavkom in Mirkom sprejeli v naše vrste. Ni nas razočaral in srečni smo bili, da smo njemu, njegovi Milki in malemu Dragu našli stanovanje in da so si uredili mali, skromni, toda skrbno urejeni dom na Podstenicah.

Njegova želja po znanju in prirodna inteligenca sta ga gnali naprej. Želel je napraviti šoferski izpit za osebni avto, ki je bil vedno njegova tiha želja. Ni nas presenetilo, ko je med prvimi uspešno opravil teste. Prav v tistih dneh pa se je pripravljaj na praktični del izpita.

Kako priljubljen je bil pokojnik med vaščani in delavci smo lahko videli na pogrebu v Lukovicah. Ljudje so prišli od daleč naokoli, ne glede na narodnost in vero. Zadnjega slovesa

so se udeležili tudi skoraj vsi naši delavci iz Bosne in gozdno tehnično osebje. Precej je bilo tudi nekdanjih sodelavcev iz Kočevja.

Kako hitro ugasne človeško življenje ter propadejo lepi načrti. Ne moremo razumeti, da na naših vsakodnevnih poteh ne bomo več srečevali tega mirnega delavca. Dobro vem pa nekaj. Vedno, kadar se nam bo pogled zaustavil na vrhu Roga, se bomo spomnili, da je tam nekje med stoletnimi drevesi končal svojo življensko pot naš Petar. Vsem, ki smo ga poznali, spoštovali in imeli radi, bo Petar Bjelajac ostal v trajnem spominu.

Slavko Klančičar, dipl. ing.

xXx

VEŠ VSAK SVOJ DOLG...

Odpreti moramo oči in naostriti moramo sluh, da bomo videli in prisluhnili vsem novostim in spremembam, ki se dogajajo na področju našega dela. Novosti moramo s pridom in zavzetostjo prenašati v našo vsakdanjost, ker se bomo le s tem izognili zobu časa, ki bi lahko nevarno načel našo trdnost. To, prvo obvezo vseh strokovnjakov našega podjetja bi lahko primerjali s prvim, zaščitnim premazom, ki naj prepreči korozijo. Dokončno pa se bomo nevarnosti, da bi "zarjaveli" izognili, če bomo tudi sami iskali in našli novosti, ki bodo koristile dejavnosti našega podjetja; s tem bomo dosegli fini premaz, ki bo zraven sigurnosti zagotovil še sijaj.

Prav gotovo se pot, ki nas bo privedla k iskanju, k res strokovnemu delu, začne s tem, da bo vsak na svojem delovnem mestu resno opravljal svoje dolžnosti. Ne smemo dopustiti, da bi se delo na posameznih delovnih mestih medsebojno prepletalo v raznih malenkostih, ki pa vzamejo ogromno časa tako, da ga ostane premalo za opravljanje res strokovnega dela. Nekdo od vodilnih strokovnjakov našega podjetja je dejal: "Sigurno ni nujno, da smo pri prevzemu večkrat navzoči tudi po trije strokovnjaki in en delavec, da lahko res natančno izmerimo količino lesa, ki bo pozneje doživela še par meritev. Meritve lahko brez nadaljnega opravi tisti, od katerega to zahteva delovno mesto, tisti na strokovno zahtevnejšem delovnem mestu pa bo svojo dolžnost opravil, če se bo med tem časom ukvarjal s problemom, kako število meritev, brez škode, zmanjšati, da bomo prihranili na času, denarju in naporu."

Čas od nas zahteva, da aktiviramo strokovnost v posamezniku in v celotnem kolektivu. V ta prizadevanja se je vključila tudi akcija društva inženirjev in tehnikov gozdarstva Novo mesto, ki je imela namen ugotoviti ali dosedanja normativi za sečnjo in izdelavo listavcev odgovarjajo potrebam. Imela je namen ugotoviti tudi morebitne subjektivnosti pri določanju norm in skupaj naj bi našli pot, kako se izogniti takim subjektivnostim. Povsem razumljivo je, da na tej dvodnevni akciji DIT-a nismo držali zaprtih oči tudi za druge probleme, ki so se pojavljali. Tako so marsikje padale kritične pripombe na odkazilo, drugje na spravilo, povsod na vsakem objektu se je pojavil splet vprašanj, ki smo jih z veliko vnemo razreševali. Iz vseh diskusij, ki so se odvijale v teh dveh dneh, lahko izluščimo naslednje sklepe in obveze:

1. Osnovno vodilo pri vsem našem delu mora biti tak način dela, da bomo pri optimalnih bioloških učinkih dosegali maksimalne ekonomske efekte. Pri tem osnovnem vodilu tudi predpostavke urejevalcev v ureditvenih načrtih ne smejo biti ovira. Če se hočemo izogniti vsem oviram pa je nujno in obvezno tesno sodelovanje strokovnih delavcev po obratih z urejevalci. Po vseh gozdnogospodarskih enotah so že narejeni osnovni ureditveni načrti. Marsikje se že prehaja na revizijske načrte. Vmes je doba desetih let, ko si je strokovnjak, ki dela na področju, ki se ponovno ureja, lahko ustvaril natančne vtise o potrebi gozdnogojitvenih del o prirastku in izkoriščanju tega prirastka. Njegova praksa in teoretično znanje in kratka praktična zapažanja urejevalca, pa bodo močan garant, da bo ureditveni načrt res izbor najpotrebnejših navodil za gospodarjenje v naslednjem desetletju. Kar se tiče strokovne pomoči delavca - gozdarja urejevalcu ne smemo pozabiti na gozdnogojitvene načrte, ki so po svoji vsebini take narave, da jih ureditveni načrt nikakor ne sme prezreti. Vsi pogoji za tako poglobljeno izdelavo ureditvenih načrtov so dani za gozdove v družbeni lastnini.

Za koncentracijo sečenj na obratih in tudi v posameznih oddelkih nam marsikaj govori in biologija in ekonomika, marsikdaj pa temu pritegnejo še delavci v neposredni proizvodnji, ki pri odkazilu etata po celem oddelku brez nadaljnega težje dosegajo dnevno obvezo kot pri bolj koncentriranem odkazilu. Skrajni čas je, da tem zahtevam prisluhnemo na vsakem koraku in jim ugodimo, če so umestne, že pri odkazilu. Pri vsakem delu mora biti strokovnost aktivirana že takoj na začetku akcije in ne šele potem, ko negativni pokazatelji, visoki stroški na m³, nedoseganje normativa diktirajo njeno aktiviranje. Ugotavlja se, da je nastopilo obdobje, ko ne smemo več dovoliti, da praksa prehiteva strokovnost.

2. Aktiviranje strokovnosti bo omogočilo, da se bomo izognili raznim subjektivnostim, ki so ravno pri določanju normativov najmanj upravičene. Doseči moramo, da bo strokovnjak na enem obratu, na določenem objektu, ocenjeval situacijo z enakimi očmi, kot strokovnjak na podobnem objektu na drugem obratu. K izenačitvi pogledov lahko v veliko večji meri kot doslej pripomorejo tudi strokovne službe, ki naj sodelujejo na terenu pri določanju optimalnega načina odkazila,

spravila in normativov v sečnji. Bolj kot doslej se mora čutiti skladnost delovanja vseh strokovnjakov na celotnem podjetju. Verjetno pa bo, vzporedno z večjim angažiranjem strokovnih delavcev, prišla do izraza tudi ugotovitve, da ozke specializacije na manjših delih našega podjetja niso umestne.

3. Tudi v gozdarstvu bo vse bolj prišla do izraza modernejša, cenejša tehnologija, ki jo bo pri nas v prvi fazi največ kreiral način spravila lesa. Nujno bo prišlo do tega, da skupina delavcev ne bo opravila vseh faz dela pri podiranju in izdelavi, ampak bo opravila eno fazo dela ena, drugo fazo dela pa druga skupina. Pri tem bo važno določanje pravilnega deleža vložnega dela za posamezno skupino, važno bo poznavanje zgradbe normativov, ker bomo morali vsakdanji kruh pri podiranju deliti na več kosov. Prav nič odveč ne bo, če obrati, ki imajo že opravka z debelno metodo in s tem z razporeditvijo posameznih faz dela po skupinah, porabijo tudi nekaj časa in denarja za meritve, stopanja, ki naj njim samim prinesejo jasnejšo sliko že na naslednjem sečišču, drugim obratom pa naj zagotovijo sigurne korake že na začetku uvajanja mehanizacije.

V teh dveh dneh se je pojavil tak spekter problemov, da je osnovni problem naše akcije zbledel in postal enakovreden drugim. Na koncu je bilo sprejeto priporočilo, naj se normativi za sečnjo in izdelavo prilagode tudi za srednja drevesa s kubaturo večjo od 2,3 m³. Ta, na videz skoraj nepomembni zaključek je pokazal, da je lestvica za določanje normativov, z upoštevanjem vseh možnosti, ki jih daje, pri sedanji tehnologiji sečnje in izdelave, še sprejemljiva. Diskusija ob tem zaključku pa je opozorila, da uvajanje težje mehanizacije v spravo nujno vodi tudi k racionalnejši tehnologiji v sečnji in izdelavi, da se v cilju večanja razlike med stroški in dohodki, v korist dohodkov, iščejo cenejše poti od A - Ž v naši proizvodnji, kar nujno vodi tudi k takim spremembam, ki bodo zahtevale drugačne normative in druge vhode za določanje normativov. Nujnost je, da te spremembe spremljamo in se jim ob pravem času prilagajamo.

V zboru naših proizvajalcev postaja refren "racionalnejše" vse bolj pogost in močnejše apastrofiran. Obveza vsakega posameznika v našem podjetju je, da ta pripev dobro naštudira, da mu bo prišel v meso in kri na vsakem koraku, ki pomeni ustvarjanje naše sedanjosti in bližnje in daljne bodočnosti.

Jože Falkner, dipl. ing.

xXx

OBMOČNI GOZDNOGOSPODARSKI NAČRT

/1971-1980/

PREDGOVOR

V pričujoči številki objavljamo izvlečke posameznih poglavij o območnem načrtu, kakor je bilo sklenjeno na skupni seji delavskega sveta in sveta lastnikov gozdov. Le poglavje o gozdnih gradnjah in o gozdni mehanizaciji objavljeno v prihodnji številki.

Ko v našem glasilu objavljamo glavna določila osnovnega gozdnogospodarskega načrta za VII. /novomeško/ gozdnogospodarsko območje, je bilo o načrtu že mnogo razprav znotraj in izven podjetja.

Načrt je timsko delo in so ga sestavili strokovnjaki Gozdnega gospodarstva Novo mesto pod vodstvom direktorja podjetja, dipl. ing. Janeza Penca.

Strokovni kolegij podjetja je spremljal izdelavo načrta in že o prvem osnutku gozdnih fondov razpravljal na svojih sejah. Največ razprav je bilo o planu sečenj ter o planu gozdnogojitvenih del. Oboje je bilo potrebno uskladiti. Pri usklajevanju plana je sodelovala vsa strokovna operativna podjetja. Na ta način je bil sestavljen desetletni plan sečenj in predložen v razpravo delavskemu svetu in svetu lastnikov gozdov pri Gozdnem gospodarstvu Novo mesto. Oba sveta sta o planu sečenj razpravljala na skupni seji dne 5/5-1971 ter dala na postavljeni etat /plan sečenj/ svoje soglasje.

Na osnovi sprejetega etata je tim pristopil k izdelavi kompletnega območnega načrta z ekonomsko finančno podlago gospodarjenja. O kompletnem načrtu je zopet najpreje razpravljala strokovni kolegij podjetja ter ugotovil, da je načrt v skladu z razvojnimi težnjami podjetja in razvoja gozdarstva v SRS. Strokovni kolegij je sprejel sklep, da se načrt predloži v obravnavo delavskemu svetu in svetu lastnikov gozdov Gozdnega gospodarstva Novo mesto.

Oba sveta sta o načrtu razpravljala na skupni seji dne 7/2-1972 in sprejela naslednji sklep: "Sprejme se gozdnogospodarski načrt za gozdove VII. gozdnogospodarskega območja za ureditveni decenij 1971-1980. Načrt se predloži v potrditev republiškemu sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo Ljubljana".

Po tako sprejetem načrtu je bil ta poslan v obravnavo vsem občinskim skupščinam na območju GG Novo mesto /Novo mesto, Metlika, Črnomelj, Trebnje in Grosuplje/ ter sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo Ljubljana in sekretariatu za urbanizem Ljubljana.

O načrtu so dale mnenje vse pristojne občinske skupščine in sekretariat za urbanizem. Vsi navedeni forumi v bistvu soglašajo z načrtom.

Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo je z odločbo imenoval dva strokovna poročevalca, da načrt proučita, o njem sestavita poročilo in ga predložita strokovni komisiji za obravnavanje gozdnogospodarskih območij pri sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo Ljubljana.

Strokovna komisija je o načrtu razpravljala dne 9/5 in 16/5-1972 v Ljubljani.

Tretja seja strokovne komisije, ki je obravnavala načrt novomeškega gozdnogospodarskega območja pa je bila v Novem mestu dne 20/6-1972. Na to sejo so bili vabljeni predstavniki Gozdnega gospodarstva Novo mesto, vsi predstavniki pristojnih občinskih skupščin, predstavnik sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo, predstavnik sekretariata za urbanizem ter predstavniki lesne industrije Slovenije in oba strokovna poročevalca.

Razprava o načrtu je bila živahna in je trajala približno 6 ur. Največ debate je bilo o programu sečenj in gozdnogojitvenih del. Komisija s predstavniki lesne industrije je vztrajala na stališču maksimalno dopustnih sečenj ter povečanem planu gozdnogojitvenih del. Predstavniki GG Novo mesto so zagovarjali predloženi načrt.

Končnik zaključkov o načrtu komisija ni dala. Tudi ni imela tega namena na tej seji. Namen seje je bil le obravnavati načrta in kritična presoja. Dokončna potrditev načrta bo šele tedaj, ko bodo izdelani vsi slovenski območni načrti in na osnovi teh nacionalni gozdnogospodarski načrt. Težko je reči, kdaj bo to, omenimo naj le, da ima SRS 14 gozdnogospodarskih območij in je bil načrt za novomeško gozdnogospodarsko območje sestavljen in obravnavan tretji po vrsti. Torej jih bo potrebno predhodno obravnavati še 11.

xXx

UREJANJE GOZDOV

1. U v o d

Urejanje gozdov spada v zgodovino gospodarjenja z gozdovi. Pojem urejanja gozdov različni gozdarski strokovnjaki različno definirajo. Naj navedem samo 2 definiciji:

1. Ing. Hufnagl: "Urejanje gozdov je gospodarjenje z gozdovi - /1890/".
2. Ing. Jovanovič: "Urejanje gozdov je veda, ki ima nalogo, da uskladi proizvodnjo s porabo"

Prve dokaze o urejanju gozdov imamo iz stare Grčije /leto 234 pred našim štetjem/. Zahodna Evropa je pričela z intenzivnim urejanjem gozdov leta 1100 do 1800. Na Slovenskem imamo prvi elaborat za Trnovski gozd iz leta 1770. V VII. /dolenjskem, novomeškem/ gozdnogospodarskem območju pa prvi elaborat datira iz leta 1882 za gozdove "Kočevskega Roga" v lasti grofa Auersperga. Ta prvi načrt v našem območju je izdelal svetovno znani gozdarski strokovnjak ing. Leopold Hufnagl, ki je tedaj služboval pri grofu Auerspergu.

Intenzivno urejanje gozdov se je pri nas pričelo po I. svetovni vojni in se nadaljevalo po II. svetovni vojni.

Z letom 1971 so v našem /novomeškem/ gozdnogospodarskem območju vsi gozdovi vsaj enkrat urejeni. Vseh gozdov v novomeškem gozdnogospodarskem območju je 79.757 ha. Od tega je:

1. Družbenih gozdov - SLP-1 s katerimi gospodari Gozdno gospodarstvo Novo mesto	26.659 ha
2. Državlanski gozdovi - zasebni /ZS/	52.280 ha
3. Družbeni gozdovi - SLP-2 s katerimi gospodarijo druge gospodarske organizacije	818 ha
Skupaj:	79.757 ha

Z družbenimi gozdovi /SLP-1/ in zasebnimi gozdovi /ZS/ gospodari Gozdno gospodarstvo Novo mesto - po "Zakonu o gozdovih - 1965" so to gozdovi v območju.

Z družbenimi gozdovi /SLP-2/ gospodarijo druge gospodarske organizacije /Kmetijska zadruga, rudniki, zdravilišča in dr./. Po "Zakonu o gozdovih" so to gozdovi izven območja.

2. S t r u k t u r a z e m l j i š k i h k u l t u r i n n j e n a d i n a m i k a

Po ureditvenih gospodarskih načrtih in po stanju zemljiškega katastra imamo v novomeškem gozdnogospodarskem območju leta 1971 naslednje stanje zemljiških kultur:

Skupna površina območja:	152.123 ha	ali	100 %
njive in vrtovi	28.234 ha	ali	19 %
sadovnjaki	1.936 ha	ali	1 %
vinogradi	2.713 ha	ali	2 %
travniki	27.314 ha	ali	18 %
Skupaj obdelovalne površine	60.197 ha	ali	40 %
pašniki	6.401 ha	ali	4 %
gozdovi	79.757 ha	ali	52 %
ostalo	5.768 ha	ali	4 %

Če sedaj te podatke primerjamo s stanjem katastra v letu 1968, dobimo naslednjo grobo strukturo površin:

Skupna površina območja	152.123 ha	ali	100 %
Skupna produktivna površina	146.683 ha	ali	96 %
pašniki	20.499 ha	ali	13 %
gozdovi	67.657 ha	ali	44 %
ostalo	5.440 ha	ali	4 %

Po podatkih zemljiškega katastra iz leta 1896 je groba struktura zemljiških kultur naslednja:

Skupna površina območja	152.559 ha	ali	100 %
Skupna produktivna površina	148.264 ha	ali	97 %
pašniki	26.456 ha	ali	17 %
gozdovi	60.216 ha	ali	39 %
ostalo	4.295 ha	ali	3 %

Podatki si niso popolnoma primerljivi, kajti površina območja je nekoliko različna med letom 1968 in 1896 /površina območja leta 1968 je za 436 ha manjša kot leta 1896 /, kar pa ni bistvenega pomena.

Na tem mestu je za nas najbolj interesanten kronološki razvoj gozda. V letu 1896 imamo gozdov 60.216 ha ali 39 %, katastrsko stanje leta 1968 jih prikazuje 67.657 ha ali 44 %, medtem ko jih gospodarski načrti gozdnogospodarskih enot prikazujejo v letu 1971 - 79.757 ha ali 52 % od skupne površine območja.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da se gozdne površine iz leta v leto večajo, medtem ko se površine pašnikov manjšajo. Katastrsko stanje leta 1896 prikazuje 26.456 ha pašnikov, katastrsko stanje leta 1968 pa 20.499 ha pašnikov. Če pa upoštevamo stanje gozdov, kot ga prikazujejo gospodarski načrti gozdnogospodarskih enot, se je gozdna površina povečala predvsem v škodo pašnikov. Tako bi bila potemtakem sedanja dejanska površina pašnikov le 6.401 ha ali 4 % površine območja.

3. P r e g l e d g o z d o v p o n a m e n u i n s t a n j u

Na tem mestu prikazujemo vse gozdne površine na teritoriju VII. gozdnogospodarskega območja. Površine gozdov so podane po namenu in stanju ne glede na lastništvo, torej so tu vključeni gozdovi v zasebni lasti in vsi družbeni gozdovi /SLP-1 + SLP-2/. Posebej so prikazane gozdne površine, ki niso obrasle z gozdnim drevjem /teh je 256 ha/. To so razne gozdne jase porasle s travo in večje nakladalne površine. Te površine niso predvidene za proizvodnjo lesa, pač pa služijo pretežno za biološko zaščito gozdov pred divjadjo ter manipulacijo z lesom in tako spadajo v sklop gozdov kot nepogrešljiv faktor.

Številčni pokazatelji so naslednji:

Skupna gozdna površina	79.757 ha
A/ obrasli gozdovi	79.501 ha
B/ neobrasli gozdovi	256 ha
A/ gospodarski gozdovi	78.277 ha
a/ ohranjeni	66.246 ha
b/ degradirani	12.031 ha
C/ Varovalni gozdovi	1.021 ha
a/ ohranjeni	981 ha
b/ degradirani	40 ha
D/ Gozdovi s posebnim namenom	203 ha
b/ pragozdovi	97 ha
b/ zaščita spomenikov NOB	106 ha

Pojem ohranjenega gospodarskega gozda je več ali manj vsakomur jasen, smatramo pa, da bi bilo treba posebej pojasniti pojme degradiranih, varovalnih in gozdov s posebnim namenom.

Med degradirane gozdove smo uvrstili gozdove kot jih opredeljuje statistična definicija. K tem gozdovom smo prišteli tudi del priraslih gozdov, ki so po katastru še steljniki, pašniki pa še kakšna druga kmetijska kultura. Naši gospodarski načrti gozdnogospodarskih enot te gozdove opredeljujejo kot poseben obratovalni razred - gozdovi v melioraciji. To so gozdovi, ki so predvideni za počasno premeno - predvsem prirodno z ustreznimi posegi, po potrebi tudi z umetno intervencijo.

Med varovalne gozdove so všteti gozdovi s primarno varovalno funkcijo. Proizvodnja lesa je sekundarnega pomena. Vse te gozdove pa je možno zelo previdno tudi izkoriščati, pri čemer pa mora gojitelj imeti vedno v vidu njihovo varovalno funkcijo. Pod degradirane varovalne gozdove smo uvrstili nekatera grmišča na strmih pobočjih reke Krke in Kolpe. Zavedamo se, da imajo vsi gozdovi bolj ali manj poudarjeno varovalno funkcijo.

Gozdovi s posebnim namenom so tisti gozdovi, katere se ne izkorišča za gozdno proizvodnjo. Sem smo uvrstili 3 oddelke pragozdov v skupni izmeri 97 ha.

Največji tak pragozd je pragozd "Pečke" v enoti Soteska, odd. 37, s površino 60 ha; drugi pragozd "Kopa" je v enoti Crmošnjice, odd. 34 b, v izmeri 14 ha, tretji pa pragozd "Gorjanci" v enoti Gorjanci, odd. 17, s površino 23 ha. Prvi in drugi pragozd sta na področju Kočevskega Roga, tretji pa na področju Gorjancev. Vsi pragozdovi so v optimalni oziroma terminalni razvojni fazi. V teh gozdovih je prepovedano vsakršno izkoriščanje /posebni opozorilni znaki/. Ti gozdovi služijo kot študijski objekti - na njih ne učimo, kaj nam priroda nudi brez

človekove intervencije, za razliko, kaj nam lahko nudi /gospodarski/ s človekovo intervencijo. Gozdno gospodarstvo Novo mesto ima namen te gozdove še v bodoče varovati kot prirodne spomenike svojega gozdnogospodarskega območja.

Kot posebno vrsto gozdov s posebnim namenom smo opredelili tiste gozdove, ki jih je zaščitil "Zavod za spomeniško varstvo". To so gozdovi, ki ščitijo nekatere zgodovinsko važne znamenitosti iz NOB. Teh gozdov je po ureditvenem elaboratu 106 ha in se nahajajo v enoti Poljane. V teh gozdovih so naslednje zgodovinske znamenitosti: partizanska bolnica "Jelendol", "Baza20", "Kidričev bunker" in več partizanskih grobišč. Tudi v teh gozdovih je do nadaljnjega prepovedano izkoriščanje - sedaj se izvajajo le sanitarne sečnje. Gozdovi zaščiteni v ta namen so visoko produktivni enomerni gozdovi, z visoko in kvalitetno lesno zalogo. Zato bo potrebno pri reviziji enote Poljane doseči sporazum z Zavodom za spomeniško varstvo, da se bo tudi te gozdove vsaj delno izkoriščalo, saj so posamezna drevesa kot skupine zrela za sečnjo.

4. P o s e s t n a s t r u k t u r a g o z d o v

Po velikosti gozdne posesti je struktura naslednja:

0 - 1 ha	1 - 3 ha	3 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	nad 15 ha
46,5 %	32,6 %	10,4 %	9,0 %	1,5 %	-

Številčni podatki nazorno kažejo, da je gozdna posest močno razdrobljena, saj odpadejo na posameznega lastnika gozda le pičli 3 ha gozda. Številčno prevladujejo gozdni posestniki z manj kot 1 ha gozda. Maksimalna gozdna posest posameznika je 45 ha. Na eni strani drobna lastninska posest, na drugi strani pa relativno slabša kvaliteta zasebnih gozdov, nam nazorno kažejo, da je težavno gospodarjenje z zasebnimi gozdovi, saj večji del teh ima les le za domačo porabo, medtem ko za blagovno proizvodnjo ostane le manjši delež posekanega lesa.

5. A n a l i z a g o z d n i h f o n d o v

Tu podajamo gozdne fonde po gozdnogospodarskih enotah in sicer tako kot so podani v ureditvenih načrtih oziroma osnutkih ureditvenih načrtov. Podatke navajamo za vse gozdove /ZS, SLP-1, SLP-2/ - podamo jih le sumarno, medtem ko so podrobnejši podatki po gozdnogospodarskih enotah /teh je na območju GG Novo mesto 24/ arhivirani na obratu za gozdarsko načrtovanje - GG Novo mesto.

Gozdni fondi so podani po:

- a/ lastništvu /SLP-1, ZS, SLP-2/,
- b/ po gospodarskih kategorijah /gospodarski gozdovi, varovalni gozdovi, gozdovi s posebnim namenom/,
- c/ po obratovalnih razredih /1- prebiralno gospodarjenje, 2- skupinsko postopno gospodarjenje, 3- zastorno gospodarjenje/.

Številčni podatki za površino in lesno zalogo so ločeno podani za merjene gozdove in cenjene gozdove. Med cenjene gozdove smo uvrstili tiste gozdove, katerih lesna zaloga je ugotovljena z okularno cenitvijo ali po tablicah. K merjenim gozdovom smo prišteli gozdove, katerih lesna zaloga je bila ugotovljena s popolno premerbo in tiste gozdove, ki so bili le delno merjeni /metoda Bitterlich/.

Gozdni fondi po lastništvu za merjene in cenjene gozdove so podani v naslednji preglednici:

Pregled gozdnih fondov, merjeni in cenjeni gozdovi po lastništvu
Stanje po ureditvenih načrtih

Sektor lastniš.	Površina	Lesna zaloga m ³		
		Iglavci	Listavci	Skupaj
ZS	45.945	1.404.195	5.146.685	6.550.880
SLP ₁	25.890	2.214.769	3.441.733	5.656.502
SLP ₂	697	26.438	54.460	80.898
Merjeno	72.532	3.645.402	8.642.878	12.288.280
ZS	6.335	36.754	338.719	375.473
SLP ₁	513	2.525	10.723	13.248
SLP ₂	121	695	3.575	4.270
Cenjeno	6.969	39.974	353.017	392.991
ZS	52.280	1.440.949	5.485.404	6.926.353
SLP ₁	26.403	2.217.294	3.452.456	5.669.750
SLP ₂	818	27.133	58.035	85.168
Skupaj:	79.501	3.685.376	8.995.895	12.681.271

Sekt. last.	Prirastek m ³			Letni etat m ³		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
ZS	48.936	153.153	202.089	23.073	80.411	103.484
SLP ₁	56.004	88.386	144.390	39.010	70.608	109.618
SLP ₂	967	1.975	2.942	451	757	1.208
Merj.	105.907	23.514	349.421	60.534	151.776	214.310
ZS	1.553	10.943	12.496	550	5.008	5.558
SLP-1	52	226	278	10	105	115
Cenj.	1.635	11.296	12.931	566	5.140	5.706
ZS	50.489	164.096	214.585	23.623	85.419	109.042
SLP-1	56.056	88.612	144.668	39.020	70.713	109.733
SLP-2	997	2.102	3.099	457	784	1.241
Skupaj:	107.542	254.810	362.352	63.100	156.916	220.016

Iz preglednice je razvidno, da je skupna površina gozdov VII. gozdnogospodarskega območja 79.757 ha. Od tega je 256 ha neobraslih gozdnih površin.

Skupaj merjenih gozdov je 72.532 ha ali 91 %, cenjenih 6.969 ha ali 9 %, od tega SLP-1 merjenih 25.890 ha ali 98 % in cenjenih 513 ha ali 2 %; zasebnih gozdov je merjenih 45.945 ha ali 88 %, cenjenih 6.335 ha ali 12 %; merjenih SLP-2 gozdov 697 ha ali 85 % in cenjenih 121 ha ali 15 %.

Poprečna hektarska lesna zaloga znaša 160 m³/ha /igl. 47 m³, list. 113 m³/, poprečna hektarska lesna zaloga merjenih gozdov znaša 169 m³/ha /igl. 50 m³, list. 119 m³/; poprečna hektarska zaloga merjenih SLP-1 gozdov znaša 220 m³/ha /igl. 87 m³, list. 133 m³/, merjenih ZS gozdov znaša 143 m³/ha /igl. 32 m³, list. 111 m³/, SLP-2 merjenih gozdov 116 m³/ha /igl. 38 m³, list. 78 m³/.

Poprečna lesna zaloga cenjenih gozdov je 56 m³/ha /igl. 6 m³, list. 50 m³/; SLP-1 26 m³/ha, ZS 59 m³/ha, SLP-2 35 m³/ha.

Analogno številčnim podatkom za površino in lesno zalogo imamo izračunan tudi prirastek in etat.

Iz gornjih podatkov lahko zaključimo:

- 1/ Gozdni fondi so ugotovljeni na solidni podlagi - saj je 91 % gozdov merjenih in le 9 % cenjenih - /po površini/.
- 2/ Gozdovi VII. gozdnogospodarskega območja so sorazmerno siromašni.
- 3/ Hektarska lesna zaloga zasebnih gozdov je znatno nižja od hektarske lesne zaloge SLP-1 gozdov. Delež iglavcev je v SLP-1 gozdovih višji, kar daje tem gozdovom tudi višjo vrednost.
- 4/ Prirastek in etat v SLP-1 gozdovih je višji kot v zasebnih gozdovih.
- 5/ Delež SLP-1 gozdov znaša 1/3 gozdov v območju, delež zasebnih gozdov pa 2/3, medtem ko je delež SLP-2 gozdov neznaten /1 %/.
- 6/ Za vse gozdove je razpored lesnih zalog po razširjenih debelinskih razredih neugoden /merjeni gozdovi/

10 - 30 cm - I.	53 %	/igl. 43 % - list. 57 %/
30 - 50 cm - II.	37 %	/igl. 42 % - list. 34 %/
nad 50 cm - III.	10 %	/igl. 15 % - list. 9 %/

Za SLP-1 gozdove je lesna zaloga porazdeljena po razširjenih debelinskih razredih:

10 - 30 cm - I.	41 %	/igl. 30 % - List. 48 %/
30 - 50 cm - II.	41 %	/igl. 47 % - list. 37 %/
nad 50 cm - III.	18 %	/igl. 23 % - list. 15 %/

Zasebni gozdovi imajo sledečo strukturo lesnih zalog po debelinskih razredih:

10 - 30 cm	I.	- 63 %	/igl. 62 %	- list. 64 %/
30 - 50 cm	II.	- 33 %	/igl. 35 %	- list. 32 %/
nad 50 cm	III.	- 4 %	/igl. 3 %	- list. 4 %/

Debelinska struktura lesne zaloge SLP-2 gozdov je naslednja:

10 - 30 cm	I.	- 64 %	/igl. 56 %	- list. 69 %/
30 - 50 cm	II.	- 32 %	/igl. 40 %	- list. 28 %/
nad 50 cm	III.	- 4 %	/igl. 4 %	- list. 3 %/

Ad-b/ gozdovi po gospodarskih kategorijah

Po gospodarskih kategorijah smo gozdove opredelili v

1. gospodarske gozdove
2. varovalne gozdove
3. gozdove s posebnim namenom

Deleži po kategorijah so naslednji:

Kateg. gozd.	Površina ha	Lesna zaloga m ³		
		Iglavci	Listavci	Skupaj
1/ gosp.g.	78.277	3.633.021	8.836.065	12.469.086
2/ varov.g.	1.021	6.172	111.513	117.685
3/ g.z.pos.n.	203	46.183	48.317	94.500
Skupaj:	79.501	3.685.376	8.995.895	12.681.271

Kat. gozd.	Prirastek m ³			Etat m ³		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
1/ gosp.g.	106.437	251.176	357.613	63.018	156.598	219.616
2/ var.g.	259	2.862	3.121	82	318	400
3/ g.s pos.n.	846	772	1.618	-	-	-
Skupaj:	107.542	254.810	362.352	63.100	156.916	220.016

Opomba: 256 ha neobraslih gozdov

Gornja tabela nam nazorno prikazuje gozdne fonde po gospodarskih kategorijah. Gospodarski gozdovi predstavljajo ogromno večino, medtem ko zavzemajo varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom le neznaten delež.

Gozdove s posebnim namenom razdelimo v 2 grupi: pragozdovi in gozdovi za zaščito spomenikov NOB.

Po tej razdelitvi podajamo tudi gozdne fonde:

	Površina ha	Lesna zaloga m ³			Prirastek m ³		
		Igl.	List.	Skup.	Igl.	List.	Skupaj
Pragozdovi	97	20.539	36.395	56.934	261	546	807
Gozd.za zašč. spomen.NOB	106	25.644	11.922	37.566	585	226	811
Skupaj:	203	46.183	48.317	94.500	846	772	1.618

Gornji podatki nam kažejo, da so to gozdovi z visoko lesno zalogo /465 m³/ha/ in prirastkom /8 m³/ha/.

Lesna zaloga je bila ugotovljena s polno premerbo ob osnovnem urejanju takoj po II. svetovni vojni. Kasneje se ti gozdovi niso več merili, niti izkoriščali - le dendrometrijski podatki so se pri reviziji prenašali. Potemtakem z zanesljivostjo lahko sklepamo, da je sedanja lesna zaloga višja kot jo prikazujemo.

Pragozdovi Pečke in Kopa so bili izločeni iz rednega gospodarjenja že preteklo stoletje, medtem ko so bili gozdovi za zaščito spomenikov NOB izločeni po II. svetovni vojni.

Ad-c/ Gozdni fondi po obratovalnih razredih

Gospodarske gozdove opredeljujemo v naslednje obratovalne razrede:

- 1 - Prebiralno gospodarjenje
- 2 - Skupinsko postopno gospodarjenje
- 3 - zastorno gospodarjenje

Po obratovalnih razredih imamo za gospodarske gozdove sledeče gozdne fonde:

Obr.r.	Površina ha	Lesna zaloga m ³		
		Iglavci	Listavci	Skupaj
Prebiralno	57.830 /74 %/	2.732.684	6.269.434	9.002.118 /72%/
Skup.p.gosp.	12.837 /16%/	510.259	1.599.304	2.109.563 /17%/
Zastorno	7.610 /10%/	390.078	967.327	1.357.405 /11%/
Skupaj:	78.277	3.633.021	8.836.065	12.469.086

Obr.r.	Prirastek m ³			Etat m ³		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Preb.	80.159	179.848	260.007 /74%/	47.723	103.126	150.849 /69%/
Sk.p.gosp.	16.292	47.378	63.670 /18%/	7.461	28.582	36.043 /17%/
Zastorno	9.986	23.950	33.936 /8 %/	7.834	24.890	32.724 /14%/
Skupaj:	106.437	251.176	357.613	63.018	156.598	219.616

Kot sledi iz preglednice ima novomeško gozdnogospodarsko območje največ gospodarskih gozdov prebiralnih oblik - teh je po površini 57.830 ha ali 74 % - po lesni zalogi 72 %, gozdov skupinsko postopnega gospodarjenja je 12.837 ha ali 16 % - po lesni zalogi 17 % in gozdov z zastornim gospodarjenjem 7.610 ha ali 10 % - po lesni zalogi 11 %. Podobno je tudi s prirastkom in etatom.

Opredelitev gozdov po obratovalnih razredih je podana po gospodarskih načrtih. V obratovalni razred prebiralnih gozdov so všteti tudi gozdovi, ki niso izrazito prebiralni - to so predvsem gozdovi s prebiralnim kmečkim gospodarjenjem; drugi najbolj obsežnejši prebiralni razred gozdov so gozdovi skupinsko postopnega gospodarjenja. V ta razred smo uvrstili gozdove najrazličnejših prehodnih oblik po večini skupinsko raznodobnih gozdov. Med gozdove zastornega gospodarjenja spadajo enomerni ter enodobni gozdovi. Izrazitih enodobnih gozdnih oblik je sorazmerno malo, zato ne ločujemo starostnih razredov, kajti tudi v teh gozdovih se v večjem delu gospodari skupinsko postopno.

6. D o l o č i t e v e t a t a /posek/ z a r a z d o b j e 1971 - 1980

Sestavljalci tega načrta smo skušali za ureditveno desetletje gozdnogospodarskega območja določiti tak etat, ki bo zagotavljal trajno maksimalno vrednostno proizvodnjo gozdnih sortimentov z ohranitvijo varovalne in rekreacijske funkcije gozdov. V ta namen smo preučili realne strokovno utemeljene možnosti izkoriščanja gozdov po gozdnogospodarskih enotah, pri čemer smo upoštevali stanje sestojev ter potrebe gozdnogojitvenih del, pri obstoječem komunikacijskem omrežju in mehanizaciji ter možnostmi novih investicij v mejah razpoložljivih sredstev podjetja. Pri tem smo upoštevali v celoti potrjene gospodarske načrte gozdnogospodarskih enot in njihovo realizacijo. Izhajali smo iz stališča, da bo možno etat postopoma relativno tako večati kot narašča lesna zaloga s predpostavko, da je sedanji etat realen. Na ta način smo določili etat po enotah, lastništvu in letih do leta 1980. Lesna zaloga, prirastek in etat postopoma naraščajo.

Tako smo predvideli naslednji etat po sektorjih lastništva za razdobje 1971 - 1980.

Etat

1971-80 leto	Etat SLP-1 m ³		skupaj
	iglavci	listavci	
1971	39.037	70.791	109.828
1972	39.108	70.929	110.037
1973	40.127	70.355	110.482
1974	40.326	70.567	110.893
1975	40.338	70.580	110.918
1976	41.164	71.792	112.956
1977	41.492	72.075	113.567
1978	41.465	72.674	114.439
1979	41.912	73.474	115.386
1980	42.086	73.953	116.039
Skupaj za 10 let	407.355	717.190	1.124.545

1971-80 leto	Etat zasebni sektor			Skup.etat m ³ v GGO		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Igl.	Listavci	Skupaj
1971	23.914	85.798	109.712	62.951	156.589	219.540
1972	24.671	86.537	111.208	63.779	157.466	221.245
1973	24.671	86.537	111.208	64.798	156.892	221.690
1974	24.671	86.537	111.208	64.997	157.104	222.101
1975	24.987	86.966	111.953	65.325	157.546	222.871
1976	25.287	88.394	113.681	66.451	160.186	226.637
1977	26.657	89.855	116.512	68.149	161.930	230.079
1978	27.636	94.498	122.134	69.401	167.172	236.573
1979	27.837	96.072	123.909	69.749	169.546	239.295
1980	28.637	99.577	128.214	70.723	173.530	244.253
Skupaj za 10 let	258.968	900.771	1.159.739	666.323	1.617.961	2.284.284

Navedeni podatki prikazujejo porast etata. Porast ni enakomeren, ampak skokovit, večji v zasebnem kot v družbenem sektorju. Vzrok nekontinuirane rasti višine etata so obstoječi ureditveni načrti, katerih veljavnost v ureditvenem deceniju poteče. Do veljavnosti načrtov pa ostane etat nespremenjen. Šele po izteku veljavnosti se etat spremeni.

7. Plan urejanja, kadrovska zasedba, metode in stroški urejanja

Gozdno gospodarsko območje je sestavljeno iz gozdnogospodarskih enot. Teh je v VII. območju po sedanjem stanju 24. Območni načrt predvideva, da bi se zaradi ekonomičnosti gospodarjenja z gozdovi znižalo število ureditvenih enot na 19.

Viš ureditveni načrti za gozdove se izdelujejo za dobo 10 let. Po izteku ureditvenega decenija se izdelajo obnovitveni /revizijski/načrti.

S predpostavko, da obsega novomeško gozdnogospodarsko območje skoraj 80.000 ha gozdov, si zadajamo plan, da bomo poprečno letno urejali približno 8.000 ha gozdov.

Zastavljeni plan urejanja gozdov je usklajen s sedanjo kadrovsko zasedbo obrata za gozdarsko načrtovanje. Le-ta je naslednja:

1. Stanje:	- visoka izobrazba	5
	- srednja izobrazba	6
	- nižja izobrazba	2
	Skupaj	13

2. Plan za urejevalna dela:

	visoka šolska izobrazba	5
	srednja šolska izobrazba	2
	Skupaj	7

Za potrebe rednega poslovanja obrata za gozdarsko načrtovanje je potreben še administrator /knjigovodja/, geometer in vodja zemljiškega katastra.

Torej naj bi imel obrat za gozdarsko načrtovanje naslednjo strukturo zaposlenih:

- visoka šolska izobrazba	5
- srednja šolska izobrazba	5
Skupaj	10

Obrat bi lahko realiziral zastavljeni plan urejanja gozdov s pogojem, da bosta urejali dve ekipi istočasno. V enaki ekipi morajo biti 3 gozdarski strokovnjaki in sicer ing. projektant, ing. taksator in tehnik taksator. Vsa ostala delovna sila je lahko nekvalificirana in sezonskega značaja.

Delo med ekipama koordinira vodja obrata za gozdarsko načrtovanje, ki je odgovoren za kontinuirano strokovno in ažurno delo celotnega obrata.

Od intenzivnosti urejanja so odvisni tudi stroški. Obrat za gozdarsko načrtovanje naj v povezavi z Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije izbira tiste najekonomičnejše metode urejanja, ki so v mejah dopustne natančnosti. Smatramo, da je metoda popolne premerbe predraga, da bi jo izvajali na celotni površini. Do sedaj so bili gozdovi vseh SLP-1 enot vsaj enkrat popolno premerjeni /v zadnjih 15 letih/, v večini pa že dvakrat. Te popolne premerbe pa predstavljajo solidno osnovo za urejanje gozdov v bodoče na osnovi zanesljive evidence, kontrolne metode, bilančne metode in ostalih statističnih metod.

Iz tega zaključimo, naj se gozdove čimbolj ekonomično ureja. Izmera drevja naj se izvaja le na manjšem deležu površin, ki so nujno potrebne za analize in preizkuse uporabe ustreznih cenejših metod.

Obrat za gozdarsko načrtovanje predvideva, da bodo stroški urejevalnih del znašali cca 70,00 din/ha. Poprečno letno bomo v deceniju 1971-80 urejali približno 8.000 ha gozdov. Iz tega sledi, da bodo letni stroški urejevalnih del 560.000,00 din.

Anton Hočevar, dipl. ing.

xXx

DREVESNIČARSTVO

S tem prispevkom nameravam prikazati v kratkem razvoj drevesničarstva od osvoboditve do leta 1980. Navedeno razdobje lahko razdelimo na tri razvojna obdobja in sicer:

1. Od osvoboditve do leta 1963

V prvih letih po osvoboditvi je bila dolžnost gozdarstva prvenstveno oskrba prebivalstva in industrije z gradbenim lesom, drvni in ogljem. Zaradi forsiranih sečenj, kakor tudi posprava med vojno poškodovanega drevja, so nastale večje ali manjše praznine, katere bi bilo potrebno pogozditi ali spopolniti. V začetku smo si pomagali s podsađitvijo ali setvijo jelke, kar se pa na žalost vedno ni obneslo. Da bi si zagotovili vsaj minimalno količino sadik, smo začeli z osnovanjem manjših lokalnih drevesnic na starih razširjenih kopiščih in odgovarjajočih gozdni enklavah. Malo večje drevesnice smo osnovali v Podturnu, Črmošnjicah in Strugi. Skupna površina drevesnic prvega razdobja je znašala 3,64 ha s poprečno letno proizvodnjo od 150 - 300 tisoč sadik. Prve sejanke smo nabavili iz Mengša. Postopoma smo si vzgojili sejanke sami iz semena lastnega področja iz semenskih dreves po lastni presoji. Pozneje lastno seme iz izločenih priznanih semenskih sestojev.

Delo^{se} je v glavnem odvijalo ročno, le v zadnjih letih smo začeli z nabavo osnovne mehanizacije za grobo obdelovanje zemljišča in delno medvrstno okopavanje. Začeli smo uporabljati tudi umetna gnojila in razne fungicide, kar se je odražalo v zdravstvenem kot kvalitetnem stanju.

2. Od leta 1964 do leta 1968

S priključitvijo zasebnega sektorja je gospodarska organizacija prevzela tudi ogromno nalogo po izboljšanju zasebnih gozdov /degradirani gozdovi, neproduktivni zarasli pašniki itd./. V zvezi s tem je ustanovila strokovno službo drevesničarstva z nalogo, da osnuje tolikšne drevesničarske površine, ki bi z lastno proizvodnjo kvalitetnih sadik krila vse planske potrebe.

V tem razdobju so bile opuščene vse začasne lokalne drevesnice, obstoječe večje iz družbenega sektorja so se razširile, priključene pa so bile tudi novoosnovane drevesnice KZ Žužemberk, Črnomelj, Metlika in novoosnovana drevesnica v Sentjerneju. Skupna površina je tako narasla na 27.390 ha. Od navedene površine je 19 ha opremljenih z namakalnimi napravami z vršnimi in ukopanimi cevmi z razpršilci. Ostalih 8 ha pa je možno zasilno zalivati, delno z razpršilnimi cevmi, delno pa ročno. V tem razdobju se je delo močno mehaniziralo /groba in fina obdelava zemlje, presajevanje, medvrstno okopavanje in rahljanje/. Od leta 1964 do 1966 so krile lastne drevesnice 83 % vseh potreb po sadikah, le 17 % potrebnih sadik je bilo nabaženih. Od leta 1967 dalje se oskrbuje v celoti iz lastne proizvodnje. V tem času se je tehnologija proizvodnje močno spremenila. Uvajanje mehanizacije, močno osnovno gnojenje s hlevskim gnojem, dognojevanje z mineralnimi gnojili, uporabo raznih insekticidov in fungicidov so glavne značilnosti nove tehnologije. Proizvodni stroški OD iz leta v leto občutno upadajo, naraščajo pa materialni stroški. Občutna razlika je v kvaliteti sadik, kar se je tudi pokazalo v praksi na obstoječih kulturah.

3. Sedanje stanje in program za prihodnje desetletje

V začetku navedenega razdobja smo poleg kritja lastnih potreb viške proizvodnje oddali drugim organizacijam. Sedaj ni več teh možnosti, zaradi nastajanja občutnih viškov pri vseh organizacijah, ki se ukvarjajo s tovrstno proizvodnjo. Prilagoditi smo se morali lastnim potrebam in sicer bolj iz vidika financiranja, kot možnosti proizvodnje. Perspektivni plan obnove do leta 1980 nakazuje letno potrebo 200 ha in sicer:

1. Financiranje iz lastnih sredstev	115 ha
2. Zasebniki sami z dodeljenimi sadikami	25 ha
3. Pogojeno z dolgoročnimi krediti	60 ha

Če računamo po večletni ustaljeni praksi, ko je znašala gostota sadnje 3.500 kom/ha, bi letno potrebovali od 500 do 700 tisoč sadik. Z ozirom na predvideno nihanje bo potrebno regulirati letno potrebo sproti s številom presajenk. Za nakazane potrebe nam bo zadostovala od 1973. leta dalje površina ha 18.

V tem času smo nabavili tudi traktorski priključek za izkop sadik. V planu imamo še nabavo novega priključka za pikiranje /stabilnejši z ožjimi medvrstnimi razdaljami/, priključka za okopavanje in rahljanje in priključka za uničevanje plevelov med vrstami s herbicidi. Zadnja dva priključka sta pogo-

jena na medvrstno razdaljo navedenega pikirnega priključka. Nabavili bomo tudi nov vlečni stroj Ferguson 35 z vgrajenim reduktorjem.

S prehodom na nov način proizvodnje z navedenimi priključki, bi pridobili več sadik po ha brez poslabšanja kvalitete, znižali proizvodne stroške in dela, ki so največkrat vezana na zelo kratka razdobja bi lahko pravočasno in kvalitetno izvršili. Proces preusmeritve tehnologije proizvodnje zahteva dve sezonski leti.

Sejanke za potrebe presajevanja si vzgojimi sami. Seme smreke, zelenega bora in delno duglazije si oskrbimo iz lastnih semen-skih sestojev, potrebno seme macesna in drugih iglavcev v manjših količinah si oskrbimo preko podjetja Semesadike Mengeš. Sejanke vzgajamo 2 leti, izjemoma 1 leto /macesen/, presajenke pa 2 leti, pri čemer proizvodnja traja v glavnem 4 leta /smreka, duglazija, 3 leta macesen, razni bori običajno 2 leti/.

Sortiranje sadik se izvaja po kvaliteti glavnih drevesnih vrst in sicer:

- 2 + 2, 1 + 2 I. kvalitetni razred nad 35 cm višine
 II. kvalitetni razred od 25 - 35 cm višine.

Pri sortiranju poleg višine upoštevamo še razvitost koreninskega sistema, debelino vratu in število vencev.

Sedaj zaposlujemo 18 stalnih delavk, ki se občasno zaposlijo tudi pri gozdnogojitvenih delih. V sezonskih konicah zaposlimo kot pomoč po nekaj dni tudi dninarke.

S čim močnejšim uveljavljanjem mehanizacije se bo tudi postopoma zniževala stalna delovna sila, kar bo pri isti količinski proizvodnji kvalitetnih sadik vplivalo na znižanje stroškov.

Danijel Adamič

xXx

GOJENJE IN VARSTVO GOZDOV

Podobno kot ostala poglavja v območnem načrtu, je tudi poglavje o gojenju in varstvu gozdov razdeljeno tako, da je najprej prikazan obseg posameznih vrst del v preteklem obdobju, nato pa predvideni obseg del za prihodnje desetletje /1970-1980/ v letnem poprečju. V ta namen je na posebnih obrazcih prikazan obseg izvršenih del v letu 1968, ki se smatra kot izhodiščno leto pri sestavi območnega načrta, nato pa še predvideni obseg del za prihodnje desetletje. Vsi ti podatki so prikazani ločeno po gospodarskih enotah, gozdnih obratih in sektorjih lastništva.

Z namenom, da bi si ustvarili čim realnejšo sliko o gospodarjenju z gozdovi, je potrebno analizirati čim daljše časovno razdobje in na podlagi dobljenih rezultatov sklepati za prihodnost. Vendar je bilo zaradi večkratnih reorganizacij gozdarstva, posebno v pogledu zasebnega sektorja, nemogoče zbrati podatke za daljše časovno razdobje. Zaradi tega so analize izdelane samo za sedemletno razdobje /1964-1970/, t.j. za čas, ko je organizacijska oblika gozdarstva taka, kakršna je danes /združitev družbenega in zasebnega sektorja/. Čeprav je navedeno razdobje razmeroma kratko, si je bilo mogoče ustvariti določeno sliko o vseh gojitvenih in varstvenih delih v območju.

Dosedanja problematika in program za prihodnje desetletje sta prikazana v pričujočem sestavku, ki je samo kratek povzetek iz območnega načrta, sumarno za celo območje, ločeno po sektorjih lastništva.

1. Osnovno pogozdovanje, osnivanje nasadov in spopolnjevanje

Problematika v zvezi z obnovo gozdov in premeno degradiranih zemljišč je bila in je še vedno na celotnem območju ena od najvažnejših postavk tako v pogledu porabe finančnih sredstev, kakor tudi v pogledu porabe delovnega časa in velikih potreb na sploh. Pri tem bi bilo odveč poudarjati, da so potrebe po pogozdovanju zares zelo velike in da presegajo finančne zmogljivosti podjetja. To dejstvo je bilo že velikokrat poudarjeno in s številnimi podatki tudi dokazano, predvsem pa v regionalnih načrtih "Premena belokranjskih steljnikov" in "Premena gozdov na območju občine Novo mesto".

V obnovo gozdov in premeno degradiranih zemljišč je podjetje v zadnjih letih vložilo veliko naporov. V letih 1964-1970 so bile na celotnem območju pogozdene naslednje površine /samo redno pogozdovanje brez nasadov/:

Sektor lastn.	Pogozdena površina v letih-ha							Skupaj Popreč.	
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	v 7 l. letno ha	ha
Družbeni	62	112	123	96	101	122	109	725	103,5
Zasebni	47	63	130	112	119	61	62	594	84,8
Skupaj	109	175	253	208	220	183	171	1391	188,3

Poleg navedenega rednega pogozdovanja je bilo v tem razdobju osnovano naslednje število hektarov, nasadov iglavcev:

Sektor lastn.	Osnovano v letih - ha							Skupaj Popreč.	
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	v 7 l. letno ha	ha
Družbeni	31	51	124	12	9	4	42	273	39,00
Zasebni	135	163	206	43	29	12	-	588	84,00
Skupaj:	166	214	330	55	38	16	42	861	123,00

Na razpolago so tudi podatki, da je bilo v razdobju 3 let /1961-1963/ osnovanih 607 ha nasadov /273 ha v družbenem in 334 ha v zasebnem sektorju/. Tako je bilo v desetih letih osnovanih 1.468 ha nasadov, od tega v družbenem sektorju 546 ha /37%/, v zasebnem pa 922 ha /63%/. Za osnovanje nasadov je podjetje dobili 2.610.921 din dolgoročnih kreditov, vse ostalo pa je bila lastna udeležba podjetja, delno pa tudi udeležba bivših občinskih gozdnih skladov.

Ker je večkrat težko potegniti mejo med nasadi in rednim pogozdovanjem, je zaradi celovitosti del na obnovi in premeni smotno, da prikažemo vse pogozdovanje skupaj. Tako dobimo sliko vsega pogozdovanja v sedemletnem razdobju, ki je naslednja:

Sektor lastn.	Pogozdena površina v letih - ha							Skup. v 7 l. ha	Popr. 1. letno ha
	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970		
Družbeni	93	163	247	108	110	126	151	998	142,5
Zasebni	182	226	336	155	148	73	62	1182	168,8
Skupaj	275	389	583	263	258	199	213	2180	311,3

Za vse to pogozdovanje je bilo porabljenih 7,516.000 sadik, od katerih so posamezne drevesne vrste zastopane: smreka 71,4 %, zeleni bor 8,6 %, črni bor 8,5 %, rdeči bor 1,7 %, macesen 2,7 %, jelka 5,9 %, zelena duglazija 0,6 %, ostali iglavci in listavci pa 1,1 %. Poprečna gostota sajenja je znašala 3.448 sadik/ha, kar odgovarja poprečni razdalji 1,7 x 1,7 m. Na vsak hektar gozdne površine je bilo letno posajeno poprečno 13,6 sadik.

Program obnove gozdov za prihodnje desetletno razdobje je izdelan v dveh variantah. Po prvi, ki bazira na lastnih finančnih sredstvih podjetja bo znašal letni obseg pogozdovanja 140 ha /63 ha v družbenem in 77 ha v zasebnem sektorju/, pri čemer se računa, da bodo vsako leto zasebni lastniki gozdov sami zasadili 25 ha površin, za kar jim bo podjetje dalo na razpolago ustrezne sadike. Programirani obseg je v primerjavi s preteklim obdobjem precej manjši, vendar razumljiv zaradi pomanjkanja lastnih sredstev /manjši odkup v zasebnem sektorju, velike potrebe po nebioloških investicijah, neurejeni sistemski odnosi v zvezi s financiranjem v zasebnem sektorju/.

Po drugi varianti, ki je izključno pogojena z dodatnimi sredstvi v obliki dolgoročnih kreditov ali dotacij, bi letno v družbenem sektorju osnovali še 60 ha nasadov tako, da bi znašal skupen obseg pogozdovanja 200 ha. Če bo uresničen družbeni dogovor o ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju gozdnega in lesnega gospodarstva, potem je pričakovati, da bo realizirana druga večja varianta programa obnove.

2. Obžetve

Z ozirom na precejšen obseg pogozdovanj v preteklem obdobju, je bil razmeroma velik tudi obseg obžetev. Tako so bile poprečno vsako leto obžetve izvršene na površini 990 ha /536 ha v družbenem in 454 ha v zasebnem sektorju/. Precejšen delež obžetev /okrog 40 %/ je odpadlo na nasade iglavcev, osnovane iz kreditov. Ker je podjetje dobilo kredite samo za osnivanje nasadov, so ravno ta negovalna dela predstavljala za podjetje precejšnjo finančno obremenitev.

Po programu je predvideno letno poprečje obžetev na površini 530 ha /308 ha v družbenem in 222 ha v zasebnem sektorju/. V kolikor bi prišlo do realizacije druge variante programa obnove, bi se temu ustrezno povečal tudi obseg obžetev v družbenem sektorju in sicer za okrog 150 ha v letnem poprečju. Programirani obseg tega gojitvenega ukrepa je precej manjši od realizacije v preteklosti, kar je razumljivo z ozirom na zmanjšan obseg pogozdovanja. Obseg obžetev v prvih letih decenija bo večji od programiranega letnega poprečja, nato pa se bo postopoma zmanjševal. Pri tem je treba računati namreč tudi z nasadi, ki so bili osnovani v preteklem obdobju, pa so še vedno potrebni obžetev.

3. Čiščenje gošč in kultur

Tudi obseg izvršenega čiščenja gošč in kultur je bil v preteklem obdobju precej velik. Čiščenje se nanaša predvsem na nego bukovih gošč s primesjo drugih listavcev in iglavcev in na odstranjevanje močnejših odganjkov iz panjev v umetno osnovanih kulturah iglavcev. V preteklem obdobju je znašala poprečna letna realizacija čiščenja 1.022 ha /546 ha v družbenem in 475 ha v zasebnem sektorju/, v programiranem desetletnem razdobju pa je predviden obseg na površini 858 ha /476 ha v družbenem in 382 ha v zasebnem sektorju/. Primerjalni indeks znaša 84, zmanjšanje obsega pa je utemeljeno s tem, da bodo večje površine bukovih gošč, ki so nastale v preteklosti z oplodnimi sečnjami na večjih kompleksih že prišle v fazo letvenjaka, pri skupinsko postopnem načinu gospodarjenja, kakršen je v večini primerov predviden v ureditvenih načrtih gospodarskih enot pa so gošče omejene na manjše površine. Pri čiščenju gošč bo potrebna vsestranska strokovna usposobljenost delavcev in revirnih gozdarjev.

4. Uravnavanje zmesi /reševanje iglavcev/

Pri tem gojitvenem ukrepu gre za vključevanje potisnjenega mladja smreke in jelke v zgornji sloj sestoja. Na dobrih tleh, navadno pod zastorom gabra in drugih listavcev, se pojavlja smrekovo in jelovo mladje, ki se zaradi premajhne doze svetlobe počasi razvija in pri tem hira. Veliko takih primerov je v kmečkih gozdovih. V preteklem obdobju je bilo reševanje iglavcev opravljano v letnem poprečju na površini 128 ha

/58 ha v družbenem in 70 ha v zasebnem sektorju/, program pa predvideva 99 ha /44 ha v družbenem in 55 ha v zasebnem sektorju/. Primerjalni indeks znaša 77, utemeljen pa je z dejstvom, da je bilo v družbenem sektorju v preteklosti v tem pogledu že precej storjenega, v zasebnem sektorju pa se problem v marsikaterem primeru rešuje že s samim odkazilom.

5. Redčenje

Eden od gojitvenih ukrepov, ki v zadnjem času dobiva vedno večji poudarek je redčenje letvenjakov in drogovnjakov. Ta ukrep, zlasti če je postavljen na osnove sodobnega izbiralnega redčenja /pozitivna selekcija z odbiranjem kandidatov/ ima velike prednosti, ki se kažejo v izboljšanju kvalitete mladih in srednjedobnih sestojev. Razlike med prvim in kasnejšim redčenjem, so vsled zanemarjanja tega gojitvenega posega v preteklosti, precej zabrisane, zaradi česar je vse redčenje za preteklo obdobje prikazano skupaj. Po zbranih podatkih je bilo v preteklem obdobju prereditvenih poprečno letno 474 ha sestojev /408 ha v družbenem in 66 ha v zasebnem sektorju/, program pa predvideva porast z indeksom 144, kar pomeni letno poprečje redčenja na površini 682 ha /622 ha v družbenem in 60 ha v zasebnem sektorju/. Porast je posebno velik v družbenem sektorju, saj bomo v desetletnem obdobju od 26.659 ha, kolikor je družbenih gozdov v območju, prereditveni kar 23 % površin. V programu je tudi ločeno prvo redčenje od ostalega. Tako se bo obseg prvega redčenja zmanjševal, ostalega pa povečeval. Medtem ko je l. 1968 na prvo redčenje odpadlo 60 % površin, jih bo v programiranem obdobju samo še 41 %. S tem se razume, da bodo isti letvenjaki in drogovnjaki prišli pri redčenju že drugič ali tretjič na vrsto. Na splošno pa se bo zmanjševala tudi intenziteta redčenja z ozirom na lesno zalogo /zmanjšanje števila košev, ki so pri zamuženem redčenju dajali precej sicer nekvalitetne lesne mase/. Po izkušnjah iz zadnjih let je namreč pri poprečni intenziteti redčenja 40 m³/ha, vmesni užitek iz redčenja v družbenem sektorju predstavljal skoraj 24 % letno posekane lesne mase.

6. Varstvo gozdov

Problematika na področju varstva gozdov je zelo pestra in zahteva vedno več časa in sredstev. Med varstvena dela spadajo polaganje in izdelava lovnih dreves, posek in izdelava slučajnih pripadkov, klešččenje stoječega drevja, čiščenje proti požarnih pasov, zaščita pred divjadjo in ostala varstvena dela. Primerjava med celokupno porabo delovnih ur za varstvo gozdov v preteklem in programiranem razdobju je naslednja:

Sektor lastništva	Letno poprečje porabljenih ur v pretek.obdobju	Letno poprečje porabljenih ur v programir.obdobju	Indeks
Družbeni	19.523	21.371	109
Zasebni	3.737	5.285	141
Skupaj:	23.260	26.656	115

Porast je torej v obeh sektorjih lastništva predviden z indeksom 115. Poraba časa za varstvo gozdov v zasebnem sektorju je razmeroma majhna, vendar je treba upoštevati dejstvo, da veliko del v zvezi z varstvom gozdov opravijo lastniki gozdov sami.

7. Poraba časa in pokazatelji za gozdnogojitvena in varstvena dela

Tudi v tem primeru je zanimiva primerjava porabljenega časa v letnem poprečju za preteklo in programirano obdobje. Za vsa gojitvena in varstvena dela skupaj z osnovanjem nasadov je bilo v preteklem obdobju porabljenih poprečno letno 269.978 ur /155.403 ur v družbenem in 114.575 ur v zasebnem sektorju/. Če iz tega fonda zaradi realnejše primerjave izločimo osnovanje nasadov in če v programiranem obdobju upoštevamo prvo varianto obnove gozdov, dobimo naslednjo sliko:

Sektor lastn.	Preteklo obdobje			Programirano obdobje			Indeks
	Poraba ur sk.	ur/ha	ur/m ³	Poraba ur sk.	ur/ha	ur/m ³	
Družbeni	136.854	5,1	1,4	121.849	4,6	1,2	89
Zasebni	82.437	1,6	1,7	70.546	1,3	1,5	86
Skupaj	219.291	2,8	1,5	192.395	2,4	1,3	88

Poraba ur na hektar gozdne površine in na m³ posekane oziroma odkupljene lesne mase je izračunana s predpostavko, da bosta posek v družbenem sektorju in odkup v zasebnem sektorju v programiranem obdobju na isti ravni, kot je bilo letno poprečje v preteklem obdobju. Zmanjšanje bioloških vlaganj je tako izraženo z indeksom 88. Glavni razlog za to je seveda iskati v pomanjkanju lastnih finančnih sredstev. V kolikor bi se uresničila druga varianta obnove, potem bi se letni obseg gojitvenih del v družbenem sektorju povečal za okrog 21.600 ur, pri čemer bi se primerjalni indeks bistveno popravil.

Petrič Jože, dipl. ing.

xXx

IZKORIŠČANJE GOZDOV

Snov, ki obravnava izkoriščanje gozdov v okviru gozdnogospodarskega načrta našega območja, zajema 27 strani teksta, 17 strani tabelarnih prikazov in 3 prikaze v obliki grafikonov. Celotna snov je obdelana v naslednjih poglavjih:

1. Izkoriščanje gozdov v preteklosti
2. Potrošnja tehničnega lesa v zasebnih gospodinjstvih
3. Potrošnja lesa za kurjavo
4. Delovna sila
5. Spravilo lesa
6. Analiza gozdnih sortimentov
7. Lesno predelovalna industrija območja
8. Izkoriščanje gozdov do leta 1980
9. Storilnost delovne sile
10. Območna bilanca lesa

Prvo poglavje kronološko analizira stanje izkoriščanja gozdov neposredno po končani vojni. Obdeluje snov najkarakterističnih razvojnih obdobj našega gospodarstva in sicer od 1945-1947 kot obdobje obnove, od 1947 do 1952 kot obdobje administrativnega upravljanja v gospodarstvu in od 1952-1960 obdobje delavskega samoupravljanja in močnejšega delovanja ekonomskih zakonov. Razen tega obdeluje tudi leto 1961, ko so gozdna gospodarstva dobila status gospodarskih organizacij in leto 1965, ko se je začela gospodarska in družbena reforma.

Skozi vsa ta obdobja razvojno prikazuje, kaj so in kako so gozdovi Dolenjske prispevali h kritju potreb po lesu znotraj in zunaj območja. Paralelno z izkoriščanjem gozdov prikazuje stanje in razvoj lesnopredelovalne industrije znotraj območja. Vse to je ilustrirano z dokumentacijskimi številkami posekanega in predelanega lesa /v tekstnem in tabelarnem delu/ znotraj in zunaj območja. Smisel tega je bila ugotovitev, da se je v območju posekalo od leta 1947 do 1970 7.524.000 m³ obeh vrst lesa. Od te mase odpade na listavce 5.296.000 m³ in 2.228.000 m³ na iglavce. Vso to posekano in izdelano maso so dala oba sektorja lastništva. V zasebnih gozdovih je bilo posekano 716.000 m³ iglavcev in 3.251.000 m³ neto mase listavcev. Torej 3.967.000 m³ skupne neto mase lesa.

V drugem poglavju je obdelana potrošnja tehničnega lesa v zasebnih gospodinjstvih. Za dokumentacijo potrošnje tehničnega lesa in lesa za toplotno preskrbo so uporabljeni podatki, ki so jih dale periodične ankete o potrošnji lesa v območju OLO Novo mesto. Podatki ankete glede potrošnje na območju OLO Novo mesto na eno kmečko gospodinjstvo /poprečno na OLO/ odgo-varjajo poprečju za gozdnogospodarsko območje. Obe anketi ne diferirata bistveno. Ena je izvedena 1951 leta, druga pa 1953/54. Razliki med podatki ene in druge ankete sta posledici večjega varčevanja v letu 1954, ali pa izvirata iz razlik v metodologiji ene in druge ankete, ki različno zajemata gospodinjstva. Anketi sta evidentirali dve kategoriji gospodinjstev: kmečko in nekmečko. Ravno tako obdelujeta potrošnjo po namenu porabe, virih in strukturi porabe tehničnega lesa. Po rezultatih prve ankete je potrošnja poprečno na gospodinjstvo 1,75 m³. Druga anketa iz leta 1953/54 daje naslednja poprečja na gospodinjstvo:

na kmečko gospodinjstvo	2,097 m ³
na nekmečko/gospodinjstvo	0,462 m ³

Tretje poglavje obdeluje potrošnjo lesa za kurjavo ravno tako na osnovi ankete iz leta 1953/54. Tudi tu gozd največ prispeva toplotni preskrbi za obe kategoriji gospodinjstev. Poleg gozda so močnejši vir kurjave tudi negozdna zemljišča in sicer več za kmečko kot nekmečko gospodinjstvo. Iz rezultatov te ankete je razvidno, da je potrošnja za kurjavo precejšnja in sicer 10,702 m³ na eno privatno gospodinjstvo. Iz teh analiz je videti, da je tedaj poraba lesa za kurjavo na našem gozdnogospodarskem območju večja kot v poprečju Slovenije. Za tako visoko potrošnjo lesa za kurjavo je več vzrokov: razdrobljenost gozdne posesti dolenjskega kmeta, velik del listavcev, katerih uporabnost je bila omejena zaradi omejene tehnične predelave nerazvitih obratov, les se je pretežno uporabljal za kurjavo, dosegajoč na tržišču nižjo ceno. Važen činitelj, ki je tudi vplival na porabo lesa je bila splošna gospodarska in kulturna zaostalost območja. Primitivno kmetijstvo z naravno proizvodnjo, slaba transportna povezanost, pomanjkanje električne mreže, ekonomska šibkost posesti in obremenjenost z delovno silo, niso spodbujale kmetov k racionalni proizvodnji pri izkoriščanju gozdov in potrošnji lesa.

Nadalje obravnava postopno padanje sečnje v obeh sektorjih lastništva, tako da se doseže višina prirastka. V gozdovih SLP je to hitreje šlo. Padec sečnje v gozdovih zasebnikov na višino prirastka se začne z letom 1967. To je bilo posledica trenutnega izboljšanja v kmetijstvu ter neurejenih odnosov in organizacijske oblike odkupne mreže. Interesantno je, kako se bo odrazila transformacija iz kmečkega v nekmečko gospodinjstvo /v zadnjem in sedanjem času/ na kmečke gozdove.

Četrto poglavje obdeluje delovno silo kot glavnega činitelja za delo v gozdu. Govori o njenem pomanjkanju po vojni, premajhni izurjenosti drvarjev, o nadomestilu s prostovoljno delovno silo, da bi se lahko zadostilo izvajanje planskih obvez. Frontovske akcije in delovne brigade za sečnjo in izdelavo lesa, nakladanje in razkladanje vagonov ter za pomožna dela so bile obilna pomoč maloštevilni delovni sili za delo v gozdu. O prvotni preskrbi delavca in bivališč pa vse do današnjega dne, ko so se pogoji za delo v gozdu spremenili do te mere, da se gozdni delavci prevažajo na delo in iz dela, nosijo tople obroke, da so opremljeni z najsodobnejšimi motornimi žagami in preskrbljeni z delovno obleko in čevlji, vse do njihovega šolanja, je snov tega poglavja.

V poglavju o spravilu lesa so prikazane težave prvih povojnih let. Razne oblike in ukrepi so se uporabljali za preskrbo zahtevnega števila vprežne živine. Ena od oblik je bila mobilizacija, ki je trajala s kratkimi presledki skozi vse leto, največja pa je bila spomladi in jeseni. Prvim začetkom mehanizacije je sledila nadaljnja, ki danes nadomešča več kot 30 % celotnega spravila.

Analiza gozdnih sortimentov je izčrpno analiziranje tabelarnih pregledov, iz katerih vidimo, kakšni gozdni sortimenti so se in v kakšnem odstotku izdelovali iz lesne mase v gozdovih SLP.

Pojasnjeno je, kaj je vse vplivalo na tak odstotek gozdnih sortimentov v skupni masi. Dalje to poglavje obravnava vprašanja, kako so se ti odstotki spreminjali s spreminjanjem vplivov kot so: šolanje delavcev in mehizacija dela, stanje in razvoj lesnopredelovalne industrije, konjunktornost, veljavnost ali neveljavnost jugoslovanskega standarda na trgu in zakoni tržišča.

Za analizo sortimentov v zasebnem sektorju pa je služila analiza podatkov odkupa lesa v letih 1964-70. Iz odkupa v tem obdobju je pomembna sprememba v taninskem lesu zaradi težav tovarne strojil /cene nižje od cen drv za kurjavo/. Izpad je tudi v celuloznem lesu iglavcev kot posledica tržnih razmer. Surovina se je usmerila v gradbeništvo. Izpad železniških pragov vseh drevesnih vrst je posledica zmanjšanja poseka listavcev. Te analize sortimentov so izdelane zaradi projekcije proizvodnje oz. z namenom, da vidimo kaj lahko pričakujemo iz proizvodnje do leta 1980.

V poglavju "Lesnopredelovalna industrija območja" je podan seznam lesnopredelovalne industrije in obrtnikov registriranih pri občinskih skupščinah našega območja. Seznam je iz izhodiščnega leta, to je 1968, in predstavlja predlovalce lesne surovine našega območja, katerih podatki so nam služili za izdelavo območne bilance.

Vsa dosedaj obdelana snov v območnem načrtu oz. v skrajšani obliki prikazana tukaj, je analitična ugotovitev, ki nam je služila kot priprava za perspektivno projekcijo izkoriščanja gozdov do leta 1980. Poleg tega nam je trend razvoja oz. gibanja gozdnih fondov posebno gibanje etata po vrstah lesa in sektorjih lastništva, nakazalo, do katere višine lahko pričakujemo, da se bo sečnja povečala. To predvidevanje strukture gozdnih sortimentov je obdelano za gozdove SLP za dva razdobja in sicer: prvo do 1975 leta, drugo do 1980 leta. Za zasebni sektor pa samo do 1975 leta, ker se v letu 1980 pričakujejo enake količine odkupljenega lesa, kot smo ga predvideli do leta 1975. Smatramo, da se bo v poprečju odkup postopoma dvigal do leta 1980 in da bo dosegel predlagano količino /podano v poprečju.

Struktura gozdnih sortimentov za leto 1980 je naslednja:

SLP - iglavci	42.086 m ³
1. Hlodi iglavcev	27.903 m ³
2. Jamski in drob.sort.	5.366 m ³
3. Celulozni les	2.504 m ³
	35.777 m ³
15 % odpadek	6.313 m ³
Skupaj	42.086 m ³

Listavci	73.953 m ³
1. Hlodi za F in L	5.206 m ³
2. Hlodi za žago	14.317 m ³
3. Hlodi za prage	2.603 m ³
4. Jamski les	1.302 m ³
5. Celulozni les	6.508 m ³
	29.936 m ³
6. Drva	35.143 m ³
	65.079 m ³
12 % odpadek	8.874 m ³
Skupaj	73.953 m ³

V zasebnem sektorju predvidevamo, da se bo odkup postopoma dvigal, ker nam je sedanja oblika gospodarjenja spremenila odnose do kmeta, do gozda in obeh skupaj do podjetja, ki gospodari z gozdovi. Od etatne mase 24.987 m³ iglavcev in 86.966 m³ listavcev se bo predvidoma odkupilo kot sledi:

Iglavci	24.987 m ³
1. Hlodi iglavcev	4.889 m ³
2. Jamski in drob.sort.	3.331 m ³
3. Celulozni les	1.238 m ³
	9.458 m ³
15 % odpadek	3.747 m ³
Skupaj	13.205 m ³

Ostanek 8.035 m³ se bo porabil za potrebe lastnikov.

Listavci	
1. Hlod.list. F in L	3.112 m ³
2. Hlodi za žago	11.215 m ³
3. Hlodi za prage	12.106 m ³
4. Jamski les	644 m ³
5. Drogovi	402 m ³
6. Celulozni les	1.515 m ³
7. Tanin	5.340 m ³
8. Drva	4.445 m ³
	38.779 m ³
12 % odpadek	10.436 m ³
Skupaj	49.215 m ³

Ostalo količino 37.752 m³ lesa listavcev bodo porabili lastniki gozdov za svoje potrebe. Zaradi izboljšanja odnosov in politike samoupravljanja računamo, da bo blagovna proizvodnja v zasebnem sektorju v višini predloga za to obdobje. V območnem načrtu je poleg projekcije poprečne letne strukture gozdnih sortimentov iz letne etatne mase, podana tudi projekcija iz etatne mase napadajočih gozdnih sortimentov za naslednjih 10 let /skupaj/.

V poglavju "Storilnost delovne sile" je podano gibanje storilnosti delavca od leta 1964 do 1970. Storilnost delavcev je v letu 1964 bila 2,37 m³ in se je v letu 1970 dvignila na 4,1 m³. Iz tega je razvidno, da se je vzporedno s spreminjanjem pogojev dela in opremljenosti povečevala tudi storilnost delavca.

Za izdelavo območne bilance lesa je uporabljeno veliko pomožnih /predpisanih/ obrazcev, da bi se na koncu dobila lesna masa /izražena v surovinskih kubikih/, ki se predela v našem gozdnogospodarskem območju na eni strani in ki se porabi in izvaža na drugi strani.

Od celotne mase se predela v našem območju	107.664 m ³
Poraba in izvoz pa znese	109.163 m ³

Skupaj: 216.827 m³

I. Poraba in izvoz

1. Neposredna poraba v območju	43.088 m ³
2. Izvoz v ostala območja SRS	28.759 m ³
3. Izvoz v ostale republike SFRJ	11.655 m ³
4. Izvoz v inozemstvo	26.661 m ³

Skupaj: 109.163 m³

II. Plasma

1. Na trgu lastnega območja	16.498 m ³
2. Na trgu ostalih območij SRS	21.069 m ³
3. Na trgu ostalih republik SFRJ	25.258 m ³
4. Na inozemskem trgu	44.839 m ³

Skupaj: 107.664 m³

Sumarij

1. Vsa poraba v območju	59.586 m ³
2. Ves izvoz v ostala območja SRS	49.828 m ³
3. Ves izvoz v ostale republike SFRJ	36.913 m ³
4. Ves izvoz v inozemstvo	70.500 m ³

Skupaj 216.827 m³

Rezime vsega podanega kaže, da se na našem gozdnogospodarskem območju porabi 28 % lesa, ostalo pa se v obliki surovine ali gotovega izdelka izvaža v ostala območja SRS 23%, v ostale republike SFRJ 17 % in za izvoz v inozemstvo 32 %. Če te podatke primerjamo s podatki iz leta 1950, ko predelovalna industrija našega območja še ni bila razvita kot je sedaj, vidimo, da se je takrat predelalo komaj 20 do 28 % lesa napram 50 %, ki ga je predelala v letu 1968. Izvoz surovine je takrat predstavljal 72 do 80 %, v letu 1968 pa 30 %.

Radomir Kalinovič, dipl. ing.

LOVSKO GOSPODARJENJE

Divjad je sestavni del žive narave in njen stalež vpliva na gozdno/gospodarjenje. Zato obravnava predmetni načrt tudi lovsko gospodarstvo. Območje obsega 151.962 ha lovne površine od tega 79.720 ha gozdov.

Z lovišči gospodarijo:

		ha površ.	ha gozdov
1. Lovska zveza Novo mesto - 16 lov.družin		78.097	36.358
2. Lovska zveza Bela krajina 10 " "		51.492	26.502
3. Lovska zveza Ljubljana 3 " "		9.099	4.690
4. Gojitveno lovišče Rog 5 revirjev		13.274	12.070

V vseh 29 lovskih družinah je vključeno 1037 lovcev. Po petletnih lovsko-gospodarskih načrtih, ki so osnova tudi za predmetni načrt je bonitirani stalež in letni odstrel naslednji:

	Srnjad		Jelenjad	
	stalež	odstrel	stalež	odstrel
LZ Novo mesto	1.656	414	85	29
LZ Bela krajina	1.224	239	112	24
LZ Ljubljana	333	63	18	9
GL "Rog"	342	108	139	35
Skupaj:	3.555	824	354	97

Bonitirani odstrel se giblje med 22 - 28 % od staleža. Poleg jelenjadi in srnjadi imamo od dlakaste zaščitene divjadi še medveda, prašiča, damjaka, poljskega zajca in veverice.

Od zaščitene pernate divjadi: planinski orel, divji petelin, gozdni jereb, fazan, poljska jerebica, prepelica, race, golobi in grlice.

Od nezaščitene dlakaste divjadi: volk, lisica, kuna, jazbec, divja mačka, pižmovka, hermelin, podlasica.

Ujede: Sova, kragulji, kanje.

Pri nedvedih se ceni stalež na okrog 40 kom.

Lovske družine in gojitvena lovišča imajo precej lovskih koč ter razne lovne naprave in krmišča.

Škodo v gozdu povzroča predvsem jelenjad z drgnjenjem, obgrizovanjem in lupljenjem v mlajših kulturah. Da bo škoda čim manjša je potrebno:

- saditi take drevesne vrste, ki za jelenjad niso privlačne,
- skrbeti za krmljenje divjadi pozimi
- ne pogozditi vseh enklav /košenic/ med gozdovi
- uravnavati primeren stalež z odstrelom.

Anton Fabjan

xXx

VARSTVO PRI DELU

Gozdarstvo spada med gospodarske panoge z največjo pogostostjo pa tudi resnostjo poškodb pri delu. Pogostejša so obolenja, ki so v zvezi z naravo gozdnih del /n.pr. gripa-influenca, revma, infekcija in obolenja kože, obolenja požiralnika, želodca in črevesja, obolenja ustne votline in dihalnih organov, bronhitis ipd./. Z uvedbo motornih žag v gozdarsko proizvodnjo pred leti pa prihaja tudi do družbeno priznanih poklicnih obolenj, vsled premočnih vibracij in ropota motornih žag. Vse hitreje se uveljavljajo nova delovna orodja, mehanizacija gozdnih gradbenih in drugih del ter s tem novi delovni postopki in proizvodni procesi. Nastajajo vedno nove delovne razmere, prihaja do vse hitrejšega tempa življenja in dela ter s tem do novih nevarnosti za poškodbe ali zdravje ljudi.

V gibanju nezgod pri delu tekom let na splošno ni opaziti bistvenih premikov. Izjema pa je leto 1970, ko smo imeli s 131 nezgodami v zvezi z delom in 17,9 % sploh najslabše stanje nezgod doslej ter največje poslabšanje v primerjavi s preteklim letom /za 4,2 %/. Tudi resnost nezgod je bila z 22,9 dnevi bolovanja na primer najvišja doslej. V primerjavi z gozdarstvom Slovenije smo bili to leto prvič v zadnjih 10 letih nekoliko nad republiškim poprečjem.

Na visok porast nezgod v letu 1970 je vplival predvsem izredno visok porast produktivnosti dela. Pri celo manjšem poprečnem številu zaposlenih se je namreč v tem letu izredno povečal fizični obseg sečenj in s tem povezanih drugih del /za okrog 20 %/, ob sicer enakih ali podobnih delovnih razmerah /enak način dela, enaka delovna sredstva ipd./.

Nasprotno pa so nezgode na poti na delo in iz dela v stalnem upadanju ter so od rekordnih 34 primerov v letu 1964 padle na 6 primerov v letu 1970. Na upadanje tovrstnih nezgod vplivajo izredno razširjeni organizirani prevozi delavcev na delo in iz dela z lastnimi kombiji in avtobusom.

Na periodičnem zdravstvenem pregledu delavcev v letih 1966/67 je bilo ugotovljenih 9 primerov vibracijskih obolenj in 9 pri-

nerov okvar sluha, na takem pregledu v letu 1970 pa 11 primerov vibracijskih obolenj in 4 primeri okvar slušnih organov. Ugotavljamo, da sta obe vrsti poklicnih obolenj še vedno krepko prisotni in zahtevata dosledno uveljavljanje dognanih preventivnih varnostnih ukrepov pri vsakdanjem delu z motornimi žagami.

Analize nezgod in poklicnih obolenj kažejo, da lahko njihove splošne vzroke iščemo predvsem v pomanjkljivostih človeka-delavca, delovodje ipd. ter v pomanjkljivostih na področju organizacije dela.

Ostala obolenja zaposlenih, skupaj s poškodbami izven dela, v zadnjih štirih letih naraščajo /od 70 % poprečno letno obolenih v letu 1967 na 101 % v letu 1970/. Samih poškodb izven dela pa je bilo v zadnjih letih poprečno po 97 primerov ali 13 % na zaposlene. Vzroke lahko pripišemo dejstvu, da zlasti delavci domačini opravljajo dnevno po dva "šihta" in sicer enega pri podjetju, drugega pa doma, na kmetijah ali pri drugih delih.

V letu 1971 smo imeli manj nezgod v zvezi z delom in sicer 123 ali 16,3 % na zaposlene. Od tega je bilo le 5 nezgod na poti na delo ali z dela /0,66 % na zaposlene/. Nižja je bila tudi resnost nezgod.

Tudi raznih obolenj, v skupnem seštevku s poškodbami izven dela, je bilo manj /681 primerov ali 101 % na zaposlene v letu 1970 in 639 primerov ali 91,6 % na zaposlene v letu 1971/. Nižja je bila tudi resnost teh obolenj. Samih poškodb izven dela pa je bilo več /od 94 primerov ali 13,9 % na zaposlene v letu 1970 na 111 primerov ali 15,9 % na zaposlene v letu 1971/.

Podjetje se neprestano trudi, da bi čim uspešneje reševalo problematiko varstva ljudi pri delu. V ta namen ima izdelano interno varnostno zakonodajo in organizirano posebno službo za varstvo pri delu.

Prizadevanja podjetja na področju varstva pri delu so usmerjena zlasti na sledeče:

- Izobraževanje delavcev in tehničnih kadrov iz tvarine varstva pri delu za posamezna delovna mesta. Pri tem so še zlasti pomembna varnostna izobraževanja gozdnih delavcev-sekačev in revirnih gozdarjev, ki predstavljajo najštevilnejšo skupino delavcev, ki opravljajo oz. vodijo dela s povečano nevarnostjo za poškodbe in zdravje.
- Izvajanje predpisanih letnih preizkusov znanja iz tvarine varstva pri delu.
- Nabava in sestava potrebne varnostne izobraževalne literature in navodil oz. predpisov za varno delo.
- Organiziranje tečajev iz prve pomoči, tečajev za kuharice ipd.

- Organiziranje prvih specialnih in periodičnih zdravstvenih pregledov delavcev.
- Opremljanje ljudi s predpisanimi osebnimi varstvenimi sredstvi in opremo /letni znesek od 180.000 do 210.000 din.
- Varnostna ureditev strojev, naprav, delovišč in drugih objektov.
- Prizadevanje v pogledu nabave in uveljavljanja potrebnega in primernega delovnega orodja ter delovnih in varnostnih pripomočkov.
- Ugotavljanje vzrokov nezgod, ki so se pripetile zaradi podvzemanja kurativnih preventivnih varnostnih ukrepov.
- Objavljanje analiz posameznih, karakterističnih delovnih nezgod v internem glasilu Dolenjski gozdar.
- Opravljanje nadzorstvenih nalog v zvezi z izvajanjem varstva pri delu.
- Urejanje in sodobno opremljanje delavskih stanovanj in menz za zaposlene. Delavcem in terenskim tehničnim kadrom se dodeljuje v uporabo termos posode za tople malice.
- Urejanje vprašanj v zvezi s skladiščenjem goriva in razstreliva ter tozadevne manipulacije.
- Urejeni so prevozi delavcev na delo in iz dela povsod, kjer je bilo to mogoče organizirati. Prevoze opravlja avtobus in osem "kombijev". To je izredno pomemben dosežek, ki ga ni treba posebej komentirati.

Medtem, ko znašajo letni stroški nabav osebnih varstvenih sredstev in opreme od 180.000 do 210.000 din, znašajo po grobi oceni, celotni stroški varstva pri delu, v širšem smislu, letno okrog 700.000 din ali 1.000 din na zaposleno osebo.

V prizadevanjih na področju varstva pri delu nastopajo razne težave objektivne in subjektivne narave, kot n.pr. fluktuacija delavcev, pomanjkanje primernih mladih ljudi za zaposlovanje na gozdnih delih, primerno zaposlovanje invalidov, poklicno obolenje ljudi oz. sploh oseb z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi; težave z delavci, ki doma opravljajo drugi "šiht"; naglo uvajanje nove mehanizacije, orodij in delovnih postopkov oz. procesov in s tem povezane splošne težave; razne težave v zvezi z nabavo primernih osebnih varstvenih sredstev, varnostne opreme in delovnega orodja gozdnega delavca; pomanjkljiva varnostna zavest in s tem disciplina nekaterih delavcev, tehničnih kadrov itd.

Tozadevne težave skušamo po najboljših močeh premagovati.

Dolgoročni program razvoja gozdnogospodarskega območja, do leta 1980 obravnava tudi varstvo pri delu. V poglavju "Razvojna pota varstva pri delu" predvideva, da bo treba v bodoče delati predvsem na sledečem:

- Zagotavljanje relativno večjega števila stalnih gozdnih delavcev /z nenehnim izboljševanjem delovnih pogojev, šolanjem na šoli za gozdne delavce, propaganda itd./
- Zdravstveno selekcijo ljudi ob sprejemu na gozdna dela dosledno izvajati.
- Rezultate periodičnih zdravstvenih pregledov delavcev natančneje upoštevati. Za zaposlovanje ljudi z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi iskati individualne rešitve.
- Na nevarnejših delih zaposlovati le stalne delavce-specialiste.
- Varnostni in zdravstveni vzgoji posvetiti več pozornosti. Zlasti nagel razvoj mehanizacije gozdnih del, orodij, opreme, delovnih postopkov ipd., terjajo pravočasno in zadostno varnostno izobraževanje za delo v novih okoliščinah/.
- Na obratih posvečati več časa raziskavam posameznih nezgod in sproti ukrepati /resnejši pristop k reševanju problematike nezgod tam, kjer nastajajo/.
- Dosledneje v praksi uveljaviti dognane varnostne ukrepe, ki preprečujejo nastanek poklicnih obolenj sekačev.
- Pojave alkoholizma in zavestnega kršenja varnostne in delovne discipline pravočasno in radikalneje reševati.
- Zaposliti sposobnega in vestnega socialnega delavca.
- Zagotavljati dobro preskrbo s sodobnimi in potrebnimi delovnimi orodji, opremo in pripomočki ter osebnimi varstvenimi sredstvi in varnostno opremo,
- Rešiti vprašanje skladišč goriva in razstreliva, tovrstne preskrbe, manipulacije ipd.
- Nadaljna skrb na področju požarnega varstva, nevarnosti električnega toka, nevarnosti dela s kemičnimi sredstvi za zatiranje škodljivcev ter nevarnosti, ki nastopajo med delom na obstoječih strojih, napravah ali v objektih.
- Izboljševati organizacijo prve pomoči. Telefonske ali radio zveze s centri delovišč bi bilo tudi v ta namen zelo koristne.
- Nadaljna prizadevanja na področju mehanizacije težkih fizičnih in nevarnejših del.
- Nadaljevati z uspešno prakso prevozov delavcev na delo in iz dela ter iskati možnosti za izboljševanje tovrstnih organizacijskih oblik, da bi čim več ljudi bilo deležno te ugodnosti. Podobno velja za preskrbo delavcev in terenskih kadrov s toplimi malicami in termos posodami.

- Življenske razmere delavcev, ki se nastanjajo v delavskih stanovanjih neprestano izboljševati /oprema, prehrana, časopisje, šah, televizor, igrišča ipd./.
- Omogočati in pospeševati športna rekreativna udejstvovanja v okviru delavsko športnih iger, gozdarskih tekmovanj ipd. ter povečati propagando v pogledu zdravstvene potrebe letovanja delavcev in njihovih družin v času letnih dopustov.
- Obbolelim in fizično izčrpanim sodelavcem tudi v bodoče omogočati zdravljenje v okrevališčih, po nasvetih zdravnika.

Uspeh varstva pri delu je bistveno odvisen od doslednega uveljavljanja predpisanih ali predvidenih varnostnih ukrepov v praksi. Izkušnje kažejo, da doslej v tem pogledu nismo bili dovolj uspešni. To pomanjkljivost bo potrebno odpraviti z učinkovitejšimi varnostno vzgojnimi prizadevanji, z učinkovitejšim nadzorom vseh tehničnih kadrov nad izvajanjem varstva pri delu in z radikalnejšimi ukrepanji v primerih zavestnega kršenja delovne in varnostne discipline.

Bogo Špiletič

xXx

EKONOMSKO - FINANČNI DEL OBMOČNEGA GOZDNOGOSPODARSKEGA NAČRTA

Iz naturalnega dela gozdnogospodarskega načrta je razvidno, da so naloge gozdarstva širšega značaja in jih lahko razdelimo v:

- širše družbene funkcije,
- funkcijo gojenja,
- funkcijo eksploatacije.

Za uspešnejše izvajanje teh osnovnih funkcij se gozdarstvo ukvarja še z gozdnim gradbeništvom, s pravilno mehanizacijo in gozdnim transportom lesa.

Od naštetih funkcij, je zelo velikega pomena družbena funkcija gozdarstva. Namreč, gozdovi niso samo "rudnik" za pridobivanje lesne surovine. S svojimi biološkimi in fiziološkimi lastnostmi vplivajo na najrazličnejša področja človekovega udejstvovanja in celo na klimatske pogoje. Zaradi tega mora gozdarska stroka ščititi tudi širše družbene interese, čeprav včasih na račun manjšega dobička v ožjem okviru gozdarskega udejstvovanja. Marsikatera gojitvena akcija se iz ozkega produkcijskega gledanja ne bi izplačala, pa je iz širšega družbenega vidika družbeno in ekonomsko utemeljena.

Prav zaradi širšega družbenega značaja gozdov zahteva družba načrtovano gospodarjenje z gozdovi. V ta namen je v gozdarski zakonodaji določeno, da se morajo izdelati gozdnogospodarski načrti območij za prihodnje desetletje. Gozdnogospodarski načrti območij predstavljajo po svoji vsebini odločitve kolektivov gozdnogospodarskih organizacij glede ukrepov za pospeševanje gozdov in gozdne proizvodnje. Toda vsi načrtovani ukrepi pa morajo temeljiti na ekonomski zmogljivosti gozdnogospodarskega območja.

Gozdnogospodarski načrt torej sestavljata dva enako pomembna dela: naturalni in ekonomski del. Naturalni del načrta je tudi podlaga za izdelavo ekonomsko-finančnega dela gozdnogospodarskega načrta.

Za novomeško gozdnogospodarsko območje /to so gozdovi s katerimi gospodarja Gozdno gospodarstvo Novo mesto/ je tako naturalni kakor tudi ekonomsko-finančni del načrta izdelan doma. Pri tem pa moramo takoj poudariti, da je izdelava tega dela gozdnogospodarskega načrta potekala po natančno izdelani metodologiji za sestavo ekonomsko-finančnega dela načrta vseh gozdnogospodarskih območij. To pomeni, da se je delo v zvezi z izdelavo ekonomskega dela načrta odvijalo po vnaprej določenem programu, ki so ga naštudirali posebni strokovnjaki in ne morda po programu, ki si ga je pripravil vsak posameznik - sestavljalec načrta. S tem je dan pogoj, da je vsebina ekonomsko-finančnega dela načrta tudi realna. Na drugi strani pa je potrebna enotnost izdelave teh načrtov tudi zaradi primerljivosti načrtovanega gospodarjenja z gozdovi med gozdnogospodarskimi območji.

Glavni poudarek omenjene metodologije je na obrazcih in pa na nekaterih karakteristikah, ki predstavljajo temelje ekonomskega dela načrta.

Ekonomski del načrta temelji na sledečem:

1. Osnova za programiranje /za obdobje od leta 1971-1980/ je analiza uspešnosti gospodarjenja v letu 1968.
2. Naturalni del gozdnogospodarskega načrta je podlaga za izdelavo ekonomsko finančnega dela.
3. Za osnovno proizvodno dejavnost se smatra samo panoga izkoriščanja gozdov.
4. Cene v izhodiščnem letu veljajo tudi za programirano obdobje /iste cene za izhodiščno in za programirano obdobje/.

Od naštetih točk, ki predstavljajo podlago ekonomsko-finančnega dela načrta, je najzanimivejša zadnja. Za naše celotno gospodarstvo je ravno značilno to, da cene iz leta v leto strahotno rastejo. Z rastjo cen se povečuje nestabilnost gospodarstva in v takšnih pogojih je ravno izdelava ekonomsko-finančnega elaborata zelo težavna. Z eliminiranjem vpliva cen v našem delu območnega načrta je dana možnost za realno predvidevanje tudi ekonomskega razvoja gozdnogospodarskega območja, ki temelji samo na prizadevanju kolektiva znotraj podjetja.

Ekonomski del območnega gozdnogospodarskega načrta je zajet v obrazcih in na podlagi teh obrazcev je mogoče povzeti in prikazati ekonomsko-finančno vsebino načrta predvsem po naslednjih poglavjih:

- I. Analiza pogojev in uspešnosti gospodarjenja,
- II. Analiza vlaganj v gozdove
- III. Analiza zaposlenosti.

I. ANALIZA POGOJEV IN USPEŠNOSTI GOSPODARJENJA

1. Obseg in struktura celotnega dohodka ter prikaz učinkov sprememb v obsegu in strukturi sečenj ter v tehnologiji

Iz naturalnega dela načrta je razvidno, da se bo obseg proizvodnje v programiranem obdobju povečal. V družbenih gozdovih se bo proizvodnja povečala za 6 in odkup pa za 29 % ali skupaj vsa proizvodnja za 16 %. Na osnovi povečanega obsega proizvodnje se bo celotni dohodek povečal za 12 % in ne za 16 %, kakor obseg proizvodnje. To pomeni, da se bo povečala proizvodnja gozdnih sortimentov slabše kvalitete. Iz strukture povečanja odkupa gozdnih sortimentov je razvidno, da se bo močno zmanjšal odkup predelanih gozdnih sortimentov /pragov, ki se prodajajo po visokih prodajnih cenah/ in povečal odkup neobdelanih /jamski les in drva, ki se prodajajo po zelo nizkih prodajnih cenah/.

Povečanje obsega tržne proizvodnje in s tem povečanje celotnega dohodka bo narekovalo veliko spremembo tudi v strukturi celotnega dohodka /stroški in sredstva za reprodukcijo/. Do spremembe v višini stroškov in sredstev bo prišlo zaradi treh osnovnih sprememb:

- 1/ zaradi spremembe obsega tržne proizvodnje,
- 2/ zaradi spremembe zvišanja ekonomičnosti,
- 3/ zaradi zvišanja osebnih dohodkov.

S povečanjem obsega tržne proizvodnje se bodo povečala sredstva za reprodukcijo/za 15 %, stroški pa samo za 11 %. V zvezi s povečanjem obsega proizvodnje je na splošno za stroške značilno to, da se vzporedno s spremembo obsega proizvodnje spreminjajo samo nekateri stroški /variabilni stroški: osebni dohodki sekačev, vozniške storitve in drugi, fiksni stroški: osebni dohodki uslužbencev, amortizacija in drugi posredni materialni stroški pa ostanejo nespremenjeni/. Če ne bi bil omejen obseg proizvodnje /posek mora biti manjši od prirastka/, bi bilo mogoče programirati zelo ugodno strukturo celotnega dohodka.

Še bolj pa se bo spremenila struktura celotnega dohodka v zvezi s povečanjem ekonomičnosti in produktivnosti dela. Do 1980. leta se predvideva velika sprememba v tehniki in tehnologiji na vseh fazah proizvodnje: v sečnji, pri spravilu, pri kamionskih prevozi in na odpremnih skladiščih /kleščenje vej z lahko motorno žago, prevoz delavcev na delo, spravilo lesa s traktorji, nakladalne naprave na kamionih in odpremnih

skladiščih itd./. Na drugi strani pa se predvideva tudi zmanjšanje števila zaposlenih fizičnih in administrativnih delavcev, kljub povečanju obsega proizvodnje. Na osnovi ekonomičnosti in produktivnosti dela se bodo stroški zmanjšali za 10 %, sredstva pa povečala za 35 %.

Struktura celotnega dohodka se bo tudi spremenila zaradi zvišanja osebnih dohodkov. Namreč sredstva, ki se bodo povečala zaradi zvišanja ekonomičnosti in produktivnosti dela se bodo prenesla na osebne dohodke. Tako se bodo sredstva zmanjšala, stroški pa povečali.

Končna sprememba strukture celotnega dohodka bo torej naslednja: stroški se bodo povečali za 11 %, sredstva za reprodukcijo pa za 24 %. Osebni dohodki se bodo povečali za 14 % in to samo v zvezi s povečanjem ekonomičnosti poslovanja.

2. Analiza stroškov v izkoriščanju gozdov

Iz analize stroškov gozdne proizvodnje za izhodiščno leto so razvidni nekateri zelo zanimivi in za programirano obdobje tudi zelo pomembni podatki. Da bi bili ti podatki najbolj pregledni, je nujno, da se iz analize stroškov izlušči samo kratka struktura stroškov gozdne proizvodnje v obliki naslednje tabele:

	družbeni gozdovi	zasebni gozdovi
Realizacija	100 %	100 %
Variabilni stroški	46,2 %	74,3 %
Fiksni stroški	34,6 %	49,9 %
Dobiček	19,2 %	
Izguba		24,2 %

Iz tabele je razvidno, da so fiksni stroški v izhodiščnem letu zelo visoki, predvsem v zasebnem sektorju. Previsoki so posredni stroški obratov /ki smo jih do 1971 leta že močno znižali/. Število zaposlenih v administraciji, kakor tudi v strokovno-tehničnem sektorju z nižjo izobrazbo, se je že do 1972 leta precej zmanjšalo. Za programirano obdobje pa je pomembno, da se fiksni stroški, predvsem v zasebnem sektorju /ki znašajo kar 50 % vseh stroškov/ občutno zmanjšajo. V obratnem primeru bo v zasebnem sektorju izguba še večja, ker v večjem obsegu proizvodnje ni mogoče pričakovati kaj boljših rezultatov.

3. Sredstva za reprodukcijo

Iz strukture celotnega dohodka je razvidno, da predstavljajo izvirna sredstva za reprodukcijo v izhodiščnem letu 21,2 % celotnega dohodka, v programiranem obdobju pa se bo ta delež povečal na 23,3 % celotnega dohodka.

Analiza virov sredstev pa kaže, da so glavni viri sredstev za reprodukcijo vse tri amortizacije /tehnična, amortizacija gozdov in biološka amortizacija/, ki predstavljajo 75,1 % vseh

sredstev. Analiza sredstev samih pa kaže, da je zasebni sektor prispeval le 14 % vseh sredstev za reprodukcijo, družbeni pa 86 %. V programiranem obdobju bo to razmerje 16 : 84.

II. ANALIZA VLAGANJ V GOZDOVE

1. Obseg in struktura celotnih vlaganj

Struktura celotnih vlaganj je razvidna iz naslednje tabele:

	1968	Poprečno letno v obdobju 1971-1980
Biološka sfera	44,7 %	41 %
Tehnična sfera	25,7 %	29 %
Ostalo	29,6 %	30 %
Skupaj:	100,0 %	100,0 %

Obseg celotnih vlaganj se bo v programiranem obdobju povečal za 21 %. Spremembe v obsegu vlaganj pa ne bodo enake v vseh sferah vlaganj. Opazen je premik v strukturi vlaganj v korist vlaganj v tehnično sfero. Vlaganja v biološko sfero se bodo povečala za 11 %, toda v fizičnem obsegu se bodo zmanjšala za 29 %. To je mogoče zato, ker so naložbe v biološko sfero v 1968 letu izkazane za gozdnogojitvena dela po nižjih cenah kot v programiranem obdobju. Vpliva cen pri gozdnogojitvenih delih ni mogoče eliminirati zaradi spremembe v strukturi delovne sile. Do vključno leta 1968 je nastopala v gozdnogojitveni proizvodnji cenejša delovna sila - dninarji, v programiranem obdobju pa bo nastopila samo dražja delovna sila, ali stalno zaposleni delavci.

2. Vlaganja v biološko sfero

Obseg vlaganj v biološko sfero predstavlja od skupnih sredstev ustvarjenih poprečno letno v obdobju 1971-1980, 41 %. Ta sredstva se bodo vlagala v programiranem obdobju v strukturi vlaganj v biološko sfero tako, kot prikazuje naslednja tabela:

	Družbeni	Zasebni	Skupaj
Obnova s spopolnjevanjem	28,8 %	37,5 %	31,8 %
Nega	54,1 %	54,6 %	54,3 %
Varstvo	17,1 %	7,9 %	13,9 %
Skupaj:	100,0 %	100,0 %	100,0 %

3. Vlaganja v tehnično sfero v obdobju 1971-1980

Struktura vlaganj v tehnično sfero v programiranem obdobju /29 % od skupnih sredstev/ pa je prikazana v naslednji tabeli:

Ceste	51,1 %
Transportna sredstva	
- za spravilo	8,7 %
- za prevoz	18,2 %
- osebna - za prevoz del.	3,4 %
Proizvodna oprema	
- za obdelavo lesa	4,4 %
- za gradbeništvo	3,4 %
- za gojenje	0,2 %
- za drevesnice	0,2 %
Pisarniška oprema	4,7 %
Ureditev skladišč	1,0 %
Poslovne stavbe	4,7 %
Skupaj:	100,0 %

4. Druška vlaganja

Struktura ostalih vlaganj /30 % od skupnih sredstev/ poprečno letno v obdobju 1971-1980 je razvidna iz naslednje tabele:

	Skupaj	Od tega:	
		družbeni	- zasebni
Urejanje gozdov	33,6 %	44 %	66 %
Izobraževanje	12,7 %	80 %	20 %
Znan.raziskoval.delo	4,4 %	50 %	50 %
Družbeni standard	37,8 %	100 %	-
Obratna sredstva	11,5 %	70 %	30 %
Skupaj:	100,0 %	70 %	30 %

Za predvidena vlaganja so sredstva v globalu zagotovljena, potrebno pa bo prelivanje sredstev med družbenim in zasebnim sektorjem. Prelivanje bo zajelo 4 % vseh sredstev za vlaganja.

III. ANALIZA ZAPOSLENOSTI

1. Skupno število zaposlenih v letu 1968

	Število	%
Fizični delavci	616	76
Tehnični delavci	136	17
Administrativno osebje	58	7
Skupaj:	808	100

Do leta 1980 se bodo razmerja med fizičnimi, strokovno-tehničnimi in administrativnimi delavci še spremenila, ker se v poslovniku predvideva manjše število delovnih mest, predvsem administrativnih.

2. Starostna struktura fizičnih delavcev

do 20 let	4,7
21 - 30 let	14,9
31 - 40 let	46,2
41 - 50 let	26,8
51 - 55 let	3,1
Skupaj:	100,0

Starostna struktura je ugodna, toda fizična sposobnost, predvsem delavcev v sečnji, pa ni v razmerju s starostjo zaradi vedno večjih in pogostejših poklicnih bolezni.

3. Izobrazbena struktura strokovno tehničnih in administrativnih delavcev

	Tehnično osebje	Administrativno osebje
Visoka in višja	14,5	14,3
Srednja	39,7	38,1
Nižja	45,8	47,6
Skupaj:	100,0	100,0

4. Predvidene spremembe v številu in izobrazbeni strukturi zaposlenih v obdobju 1971-1980

a/ Spremembe v številu fizičnih delavcev

Spremembe v številu fizičnih delavcev bodo nastale kot posledica:

- povečanja obsega proizvodnje
- spremenjene tehnologije proizvodnje.

Zaradi povečanja obsega proizvodnje se bo povečalo število delavcev za + 39 del.

Zaradi sprememb v tehnologiji pa bodo nastale naslednje spremembe:

- | | |
|----------------------------|---------------|
| - pri sečnji in izdelavi | - 55 delavcev |
| - pri spravilu | + 14 delavcev |
| - pri kamionskih prevozih | - 12 delavcev |
| - pri odpremnih skladiščih | - 18 delavcev |
| Skupaj: | - 69 delavcev |

b/ Spremembe v številu in izobrazbeni strukturi tehničnih in administrativnih delavcev

Za programirano obdobje je predvideno zmanjšanje števila tehničnih in administrativnih delavcev za 60 ali 31 %. Po posameznih kategorijah pa bodo spremembe naslednje:

- zmanjšanje števila tehničnih in administrativnih delavcev z nižjo izobrazbo za 78 ali 84 %,
- povečanje števila delavcev z visoko, višjo in srednjo izobrazbo za 18 ali 18 %.

Te pomembne spremembe so še bolj podrobno prikazane v naslednji tabeli:

Izobrazba	Strokov.naziv	Število zaposlenih		
		1968	1980	Razlika
Visoka	gozdarski ing.	21	26	+ 5
	dipl.ekonomist	-	1	+ 1
	dipl.pravnik	-	1	+ 1
Višja	ekonomist	6	5	- 1
Srednja	gozd.tehnik	53	62	+ 9
	ekonom.tehnik	21	24	+ 3
Nižja	logarji in manipulanti	56	7	- 49
	ostali admin.	37	8	- 29
Skupaj:		194	134	- 60

Število gozdarskih inženirjev se bo do leta 1980 povečalo zaradi delovnih mest, ki jih sedaj zasedajo tehniki. Število tehnikov se bo povečalo na račun logarjev - z nižjo izobrazbo. Število ekonomskih tehnikov se bo povečalo na račun administrativnih delavcev z nižjo izobrazbo. Delovna mesta, za katera se zahteva nižja šolska izobrazba, se v glavnem do leta 1980 ne predvidevajo.

Na osnovi zaposlitve se v letu 1980 predvideva velik napredek v obeh panogah proizvodnje. Na primer, odkazovanje drevja bo opravljeno bolj strokovno in s tem se bo izboljšala kvaliteta sestojev. V sekundarni panogi pa se bo polagalo več pozornosti krojenju in s tem se bo povečala kvaliteta izdelanih gozdnih sortimentov.

Iz vsebine ekonomskega dela območnega načrta je razvidno, kar je vsekakor najvažnejše, perspektiva našega podjetja. Zelo na kratko bi se dalo perspektivo orisati z naslednjim:

- 1/ V gozdarski panogi lahko gospodarska organizacija še uspešnejše gospodari s povečanjem obsega proizvodnje in s povečanjem ekonomičnosti in produktivnosti dela.

- 2/ Na osnovi povečanja obsega proizvodnje in s tem uspeha gospodarjenja ni mogoče korakati v bodočnost, ker je gozdarska proizvodnja omejena.
- 3/ Mnogo večjo perspektivo, kot v povečani proizvodnji, ima podjetje v povečani ekonomičnosti in produktivnosti dela.
- 4/ V okviru ekonomičnosti in produktivnosti se mora poudariti sprememba v številu in strukturi zaposlenih delavcev in pa sprememba v tehniki in tehnologiji proizvodnje.

Zaradi cele revolucije v tehniki in tehnologiji, ki bi zahtevala od strokovnih delavcev veliko več strokovnega in bolj naporenega dela, je potrebno predvideti za določena delovna mesta ne samo ustrezno število ljudi, ampak tudi najsposobnejše, da ne bosta ostali ekonomičnost in produktivnost dela, ki zajemata v perspektivi podjetja glavno mesto, samo na papirju.

Perspektiva podjetja mora sloneti na prizadevanju kolektiva znotraj podjetja, zunanji vplivi pa morajo biti absolutno izključeni, kar je pošteno in iz aspekta sigurnosti tudi pametno. Zato je ekonomski del območnega načrta, ki sloni na tem principu, dobra osnova za uspešno gospodarjenje v naslednjem daljšem obdobju.

Janez Rustja

xxX